

PRZEGLĄD WYBORCZY

Biuletyn informacyjny

9-11/2011

Wydawnictwo Krajowego Biura Wyborczego

ISSN 1507-983X

Wydawnictwo Krajowego Biura Wyborczego

00-902 Warszawa, ul. Wiejska 10

Opracowanie - Alicja Kicińska oraz zespół w Krajowym Biurze Wyborczym

Redakcja – Kazimierz Wojciech Czaplicki, Szef Biura

Skład komputerowy – Elżbieta Cieślak

Oddano do druku – grudzień 2011 r.

*Przy wykorzystaniu informacji zawartych w „Przeglądzie wyborczym” Krajowe Biuro
Wyborcze będzie wdzięczne za każdorazowe wskazanie źródła informacji.*

Oficjalna strona Państwowej Komisji Wyborczej w Internecie

www.pkw.gov.pl

SPIS TREŚCI	Str.
* Posiedzenia Państwowej Komisji Wyborczej	4
* Przygotowania do wyborów do Sejmu i do Senatu zarządzonych na dzień 9 października 2011 r.	4
- losowanie jednolitych numerów list kandydatów	
- wytyczne, wyjaśnienia, opinie	
* Ustalenie wyników głosowania i wyników wyborów	23
- wręczenie wybranym posłom i senatorom zaświadczeń o wyborze	
* Sprawozdanie z wyborów	26
* Wybory i referenda lokalne w toku kadencji organów jednostek samorządu terytorialnego. Wyjaśnienia.	55
* Współdziałanie i wymiana doświadczeń	60

POSIEDZENIA PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

Państwowa Komisja Wyborcza odbyła 17 posiedzeń w dniach 5, 7, 8, 9, 12, 19, 26, 29 września, 3, 10, 11, 24 października, 3, 7, 14, 23 i 28 listopada 2011 r.

* Państwowa Komisja Wyborcza kontynuowała realizację zadań i czynności przewidzianych w Kodeksie wyborczym.

- Na podstawie art. 219 § 1 i 2 Kodeksu wyborczego Państwowa Komisja Wyborcza przeprowadziła w dniu 9 września 2011 r. losowanie jednolitych numerów list kandydatów na posłów zarejestrowanych w więcej niż jednym okręgu wyborczym. Warunek ten spełniły i w losowaniu uczestniczyły listy 10 komitetów wyborczych; otrzymały one następujące numery: nr 1 – listy Komitetu Wyborczego Prawo i Sprawiedliwość, nr 2 – listy Komitetu Wyborczego Polska Jest Najważniejsza, nr 3 – listy Komitetu Wyborczego Sojusz Lewicy Demokratycznej, nr 4 – listy Komitetu Wyborczego Ruch Palikota, nr 5 – listy Komitetu Wyborczego Polskie Stronnictwo Ludowe, nr 6 – listy Komitetu Wyborczego Polska Partia Pracy-Sierpień 80, nr 7 – listy Komitetu Wyborczego Platforma Obywatelska RP, nr 8 – listy Komitetu Wyborczego Nasz Dom Polska-Samoobrona Andrzeja Leppera, nr 9 – listy Komitetu Wyborczego Nowa Prawica-Janusza Korwin-Mikke, nr 10 – listy Komitetu Wyborczego Prawica. Ponadto, w okręgu wyborczym nr 21 – województwo opolskie w wyborach uczestniczyła lista Komitetu Wyborczego Wyborców Mniejszość Niemiecka; otrzymała ona – zgodnie z art. 220 § 1 Kodeksu wyborczego, nr 11.

- Stosownie do art. 135 § 1 Kodeksu wyborczego, komitety wyborcze mogły wydatkować na kampanię wyborczą wyłącznie kwoty ograniczone limitem wydatków. W związku z wątpliwościami zgłaszanymi w tych sprawach limity zostały wyliczone centralnie i były dostępne na stronie internetowej Komisji. Limit wydatków dla komitetu wyborczego, który zgłosił jednocześnie kandydatów do Sejmu i do Senatu stanowił sumę limitów ustalonych dla wyborów do każdego z tych organów. Limit wydatków w wyborach do Sejmu obliczono na podstawie art. 199 § 1 Kodeksu wyborczego, mnożąc liczbę wyborców w kraju ujętych w rejestrach wyborców przez kwotę 0,82 zł oraz przez łączną liczbę posłów wybieranych we wszystkich okręgach wyborczych, w których komitet zarejestrował listy kandydatów,

a następnie dzieląc otrzymany wynik przez liczbę 460. Limit wydatków w wyborach do Senatu obliczono na podstawie art. 259 § 1 Kodeksu wyborczego poprzez pomnożenie liczby wyborców w kraju ujętych w rejestrach wyborców przez kwotę 0,18 zł oraz przez liczbę okręgów wyborczych, w których komitet zarejestrował kandydatów na senatorów i następnie podzielenie otrzymanego wyniku przez liczbę 100. Wydatki komitetu wyborczego są ograniczone łącznym limitem, w ramach którego komitet decyduje o wysokości wydatków na kampanię na rzecz poszczególnych kandydatów i list kandydatów. Tak ustalone limity były następujące:

Nazwa komitetu wyborczego	Limit wydatków (zł)
Komitet Wyborczy Chrześcijańskiej Inicjatywy Społecznej	0,00
Komitet Wyborczy Liga Polskich Rodzin	55 102,13
Komitet Wyborczy Ligi Obrony Suwerenności	220 408,52
Komitet Wyborczy Narodowego Odrodzenia Polski	55 102,13
Komitet Wyborczy Nasz Dom Polska-Samoobrona Andrzeja Leppera	6 167 978,15
Komitet Wyborczy Nowa Prawica - Janusza Korwin-Mikke	14 357 166,35
Komitet Wyborczy Partii Demokratycznej - demokraci.pl	110 204,26
Komitet Wyborczy Platforma Obywatelska RP	30 226 580,08
Komitet Wyborczy Polska Jest Najważniejsza	25 818 409,60
Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy - Sierpień 80	25 873 511,73
Komitet Wyborczy Polska Patriotyczna	55 102,13
Komitet Wyborczy Polskie Stronictwo Ludowe	28 849 026,80
Komitet Wyborczy Prawica	12 610 402,18
Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość	30 281 682,21
Komitet Wyborczy Przymierze dla Polski	55 102,13
Komitet Wyborczy Ruch Palikota	25 102 081,90
Komitet Wyborczy Sojusz Lewicy Demokratycznej	28 849 026,80
Komitet Wyborczy Stronictwo Narodowe im. Dmowskiego Romana	0,00
Komitet Wyborczy Wyborców Adama Hajduka Razem	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Aktywni Społecznie	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Aleksandra Ziolo	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Alojzego Motylewskiego	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Andrzej Celiński do Senatu	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Artura Balazsa	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Artura Zielińskiego	0,00
Komitet Wyborczy Wyborców Autonomia Dla Ziemi Śląskiej	330 612,78
Komitet Wyborczy Wyborców Baćko do Senatu	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców "Banaś do Senatu"	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Barbary Dolniak	55 102,13

Komitet Wyborczy Wyborców Bartnika Łukasza	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Bezpartyjni do Senatu	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Bezpartyjni.pl	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Bogdana Bardzika	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Bogdana Borkowskiego	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Bogumiła Czubackiego	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Cezarego Marka Graja	0,00
Komitet Wyborczy Wyborców Cimoszewicz do Senatu	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Dariusza Macieja Grabowskiego	0,00
Komitet Wyborczy Wyborców Dla Pomorza ... Dla Polski	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Dudek-Durkalec	0,00
Komitet Wyborczy Wyborców Edmunda Klicha	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Elżbiety Hibner	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Grażyny Głuszak	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Iwony Borchulskiej	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Izabelli Sierakowskiej	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Jacek Markowski Twój Senator	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Jacka Ciechanowskiego	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Jacka Janiszewskiego	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Jana Wojtery	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Janusza Geryka	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Janusza Michalaka	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Jarosława Milczarka "Zlikwidować Senat"	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Jerzego Krzekotowskiego	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Józefa Makosza	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Kandydat Częstochowy	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Kandydata na Senatora Przemysława Jakuba Hinca	0,00
Komitet Wyborczy Wyborców Katarzyna Elżbieta Bider	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Katarzyny Nowocin-Kowalczyk	0,00
Komitet Wyborczy Wyborców Kazimierza Kutza	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Konfederacja Godność i Praworządność	165 306,39
Komitet Wyborczy Wyborców Konrada Głębockiego Obywatele do Senatu	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Krzysztofa Piesiewicza	0,00
Komitet Wyborczy Wyborców Longina Kajki	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Longina Komolowskiego	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Mariana Antosza - Niezależny Kandydat do Senatu RP	0,00
Komitet Wyborczy Wyborców Marii Olszak-Winiarskiej	55 102,13

Komitet Wyborczy Wyborców Marka Borowskiego	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Michała Okły	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Mniejszość Niemiecka	765 041,18
Komitet Wyborczy Wyborców Mniejszość Niemiecka Województwa Śląskiego	0,00
Komitet Wyborczy Wyborców Na Ojczyściej Ziemi	0,00
Komitet Wyborczy Wyborców "Nasz Powiat" Piotr Batura	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Niezależnego Kandydata Na Senatora Leszka Lewoc	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Obywatel z Mazur w Ponadpartyjnym Senacie	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Obywatelskich List Wyborczych Nowego Ekranu	110 204,26
Komitet Wyborczy Wyborców "Ojcowizna"	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Paweł Policzkiewicz	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Piotr Biliński - Obywatel w Senacie	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Podhalanie	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców "Podkarpacie Razem"	0,00
Komitet Wyborczy Wyborców Polska Obywatelska	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Przemysława Zalasińskiego	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Radosława Piesiewicza Niezależnego Kandydata na Senatora RP	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Rafał Dutkiewicz	385 714,91
Komitet Wyborczy Wyborców Roberta Węgrzyna	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Romana Jasiakiewicza	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Romana Sklepowicza	0,00
Komitet Wyborczy Wyborców Romualda Szeremietiewa	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Ryszarda Kurpa	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Senat Obywatelski - Konstanty Dombrowicz	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Śląsk - Jerzy Markowski	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Tadeusza Ferencza "Rozwój Podkarpacia"	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Tadeusza Skorupy	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Unia Prezydentów-Obywatele do Senatu	1 653 063,93
Komitet Wyborczy Wyborców W. Lubawskiego - Senat dla Obywateli	165 306,39
Komitet Wyborczy Wyborców Wiesław Piotrowski Bezpartyjny	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Wiesława Domian	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Wincentego Szarmacha	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Władysława Komarnickiego	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Włodzimierza Wiertka	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców "Wolni i Solidarni" Kornela	55 102,13

Morawieckiego	
Komitet Wyborczy Wyborców Wspólnoty Samorządowej Doliny Sanu	55 102,13
Komitet Wyborczy Wyborców Zbigniewa Chlebowskiego	55 102,13
Komitet Wyborczy Związku Słowiańskiego	55 102,13

- W związku z licznymi pytaniami podano do publicznej wiadomości, że za granicą wyborcy głosują na kandydatów na posłów w okręgu wyborczym nr 19 i na kandydatów na senatorów w okręgu nr 44. Podano również godziny głosowania za granicą według czasu miejscowego i czasu polskiego.

kraj	Kraj oficjalnie	Numer komisji	Miejscowość komisji	Różnica czasowa	od godz	do godz	sobota ?
Afganistan	Islamska Republika Afganistanu	1	Kabul	2,5	04.30	15.30	
Afganistan	Islamska Republika Afganistanu	2	Bagram baza	2,5	04.30	15.30	
Afganistan	Islamska Republika Afganistanu	3	Ghazni baza	2,5	04.30	15.30	
Afganistan	Islamska Republika Afganistanu	4	Warrior baza	2,5	04.30	15.30	
Afganistan	Islamska Republika Afganistanu	5	Aryana baza	2,5	04.30	15.30	
Afganistan	Islamska Republika Afganistanu	6	Vulkan baza	2,5	04.30	15.30	
Afganistan	Islamska Republika Afganistanu	7	Sharana baza	2,5	04.30	15.30	
Afganistan	Islamska Republika Afganistanu	8	Kabul	2,5	04.30	15.30	
Albania	Republika Albanii	9	Tirana	0	07.00	21.00	

Algieria	Algierska Republika Ludowo- Demokratyczna	10	Algier	-1	08.00	22.00	
Angola	Republika Angoli	11	Luanda	-1	08.00	22.00	
Arabia Saudyjska	Królestwo Arabii Saudyjskiej	12	Rijad	1	06.00	20.00	
Argentyna	Republika Argentyńska	13	Buenos Aires	-5	12.00	02.00	tak
Armenia	Republika Armenii	14	Erywań	3	03.00	17.00	
Australia	Związek Australijski	15	Canberra	9	22.00	12.00	
Australia	Związek Australijski	16	Sydney	9	22.00	12.00	
Australia	Związek Australijski	17	Melbourne	9	22.00	12.00	
Australia	Związek Australijski	18	Adelaide	8,5	22.30	12.30	
Australia	Związek Australijski	19	Brisbane	8	23.00	13.00	
Australia	Związek Australijski	20	Perth	6	01.00	15.00	
Austria	Republika Austrii	21	Wiedeń	0	07.00	21.00	
Azerbejdżan	Republika Azerbejdżanu	22	Baku	3	04.00	18.00	
Belgia	Królestwo Belgii	23	Bruksela	0	07.00	21.00	
Belgia	Królestwo Belgii	24	Bruksela	0	07.00	21.00	
Belgia	Królestwo Belgii	25	Antwerpia	0	07.00	21.00	
Białoruś	Republika Białorusi	26	Mińsk	1	06.00	20.00	
Białoruś	Republika Białorusi	27	Brześć	1	06.00	20.00	
Białoruś	Republika Białorusi	28	Grodno	1	06.00	20.00	
Bośnia i Hercegowina	Bośnia i Hercegowina	29	Sarajewo	0	07.00	21.00	

Brazylia	Federacyjna Republika Brazylii	30	Brasilia	-5	12.00	02.00	tak
Brazylia	Federacyjna Republika Brazylii	31	Kurytyba	-5	12.00	02.00	tak
Brazylia	Federacyjna Republika Brazylii	32	Sao Paulo	-5	12.00	02.00	tak
Bułgaria	Republika Bułgarii	33	Sofia	1	06.00	20.00	
Bułgaria	Republika Bułgarii	34	Warna	1	06.00	20.00	
Chile	Republika Chile	35	Santiago de Chile	-6	13.00	03.00	tak
Chiny	Chińska Republika Ludowa	36	Pekin	6	01.00	15.00	
Chiny	Chińska Republika Ludowa	37	Kanton	6	01.00	15.00	
Chiny	Chińska Republika Ludowa	38	Szanghaj	6	01.00	15.00	
Chiny	Chińska Republika Ludowa	39	Hongkong	7	00.00	14.00	
Tajwan	Miasto Tajpej	40	Tajpej	6	01.00	15.00	
Chorwacja	Republika Chorwacji	41	Zagrzeb	0	07.00	21.00	
Cypr	Republika Cypryjska	42	Nikozja	1	06.00	20.00	
Czarnogóra	Czarnogóra	43	Podgorica	0	07.00	21.00	
Czechy	Republika Czeska	44	Praga	0	07.00	21.00	
Czechy	Republika Czeska	45	Ostrawa	0	07.00	21.00	
Dania	Królestwo Danii	46	Kopenhaga	0	07.00	21.00	
Dominikana	Republika Dominikańska	47	Santo Domingo	-5	12.00	02.00	tak
Egipt	Arabska Republika Egiptu	48	Kair	1	06.00	20.00	

Egipt	Arabska Republika Egiptu	49	Hurghada	1	06.00	20.00	
Egipt	Arabska Republika Egiptu	50	Sharm el Sheikh	1	06.00	20.00	
Ekwador	Republika Ekwadoru	51	Quito	-7	14.00	04.00	tak
Estonia	Republika Estońska	52	Tallin	1	06.00	20.00	
Finlandia	Republika Finlandii	53	Helsinki	1	06.00	20.00	
Finlandia	Republika Finlandii	54	Eurajoki	1	06.00	20.00	
Francja	Republika Francuska	55	Paryż	0	07.00	21.00	
Francja	Republika Francuska	56	Paryż	0	07.00	21.00	
Francja	Republika Francuska	57	Paryż	0	07.00	21.00	
Francja	Republika Francuska	58	Lille	0	07.00	21.00	
Francja	Republika Francuska	59	Strasburg	0	07.00	21.00	
Francja	Republika Francuska	60	Lyon	0	07.00	21.00	
Francja	Republika Francuska	61	Toulouse	0	07.00	21.00	
Grecja	Republika Grecka	62	Ateny	1	06.00	20.00	
Grecja	Republika Grecka	63	Ateny	1	06.00	20.00	
Gruzja	Gruzja	64	Tbilisi	2	05.00	19.00	
Hiszpania	Królestwo Hiszpanii	65	Madryt	0	07.00	21.00	
Hiszpania	Królestwo Hiszpanii	66	Madryt	0	07.00	21.00	
Hiszpania	Królestwo Hiszpanii	67	Madryt	0	07.00	21.00	
Hiszpania	Królestwo Hiszpanii	68	Getafe	0	07.00	21.00	
Hiszpania	Królestwo Hiszpanii	69	Pampeluna	0	07.00	21.00	
Hiszpania	Królestwo Hiszpanii	70	Walencja	0	07.00	21.00	

Hiszpania	Królestwo Hiszpanii	71	Malaga	0	07.00	21.00	
Hiszpania	Królestwo Hiszpanii	72	Las Palmas de Gran Canaria	-1	08.00	22.00	
Hiszpania	Królestwo Hiszpanii	73	Murcja	-1	08.00	22.00	
Hiszpania	Królestwo Hiszpanii	74	Adeje	-1	08.00	22.00	
Hiszpania	Królestwo Hiszpanii	75	Barcelona	0	07.00	21.00	
Hiszpania	Królestwo Hiszpanii	76	Palma da Mallorca	-1	08.00	22.00	
Indie	Republika Indii	77	New Delhi	3,5	03.30	17.30	
Indonezja	Republika Indonezji	78	Dżakarta	5	02.00	16.00	
Irak	Republika Iraku	79	Baghdad	1	06.00	20.00	
Iran	Islamska Republika Iranu	80	Teheran	2,5	05.30	19.30	
Irlandia	Irlandia	81	Dublin	-1	08.00	22.00	
Irlandia	Irlandia	82	Dublin	-1	08.00	22.00	
Irlandia	Irlandia	83	Dublin	-1	08.00	22.00	
Irlandia	Irlandia	84	Dublin	-1	08.00	22.00	
Irlandia	Irlandia	85	Dublin	-1	08.00	22.00	
Irlandia	Irlandia	86	Dublin	-1	08.00	22.00	
Irlandia	Irlandia	87	Dublin	-1	08.00	22.00	
Irlandia	Irlandia	88	Dublin	-1	08.00	22.00	
Irlandia	Irlandia	89	Dublin	-1	08.00	22.00	
Irlandia	Irlandia	90	Dublin	-1	08.00	22.00	
Irlandia	Irlandia	91	Dublin	-1	08.00	22.00	
Irlandia	Irlandia	92	Dublin	-1	08.00	22.00	
Irlandia	Irlandia	93	Cork	-1	08.00	22.00	
Irlandia	Irlandia	94	Cork	-1	08.00	22.00	
Irlandia	Irlandia	95	Waterford	-1	08.00	22.00	
Irlandia	Irlandia	96	Galway	-1	08.00	22.00	
Irlandia	Irlandia	97	Galway	-1	08.00	22.00	
Islandia	Republika Islandii	98	Reykjavik	2	05.00	19.00	
Izrael	Państwo Izrael	99	Tel Awiw	1	06.00	20.00	
Japonia	Japonia	100	Tokio	7	00.00	14.00	
Jordania	Jordańskie Królestwo Haszymidzkie	101	Amman	1	06.00	20.00	
Kanada	Kanada	102	Ottawa	-6	13.00	03.00	tak
Kanada	Kanada	103	Montreal	-6	13.00	03.00	tak
Kanada	Kanada	104	Toronto	-6	13.00	03.00	tak

Kanada	Kanada	105	Toronto	-6	13.00	03.00	tak
Kanada	Kanada	106	Vancouver	-9	16.00	06.00	tak
Kanada	Kanada	107	Edmonton	-8	15.00	05.00	tak
Kanada	Kanada	108	Calgary	-8	15.00	05.00	tak
Katar	Państwo Kataru	109	Doha	1	06.00	20.00	
Kazachstan	Republika Kazachstanu	110	Astana	4	03.00	17.00	
Kazachstan	Republika Kazachstanu	111	Ałmaty	4	03.00	17.00	
Kenia	Republika Kenii	112	Nairobi	1	06.00	20.00	
Kolumbia	Republika Kolumbii	113	Bogota	-7	14.00	04.00	tak
Korea Południowa	Republika Korei	114	Seul	7	00.00	14.00	
Korea Północna	Koreańska Republika Ludowo-Demokratyczna	115	Phenian	7	00.00	14.00	
Kosowo	Republika Kosowa	116	Camp Bondsteel	1	06.00	20.00	
Kuba	Republika Kuby	117	Hawana	-6	13.00	03.00	tak
Kuwejt	Państwo Kuwejt	118	Kuwejt	1	06.00	20.00	
Liban	Republika Libańska	119	Bejrut	1	06.00	20.00	
Libia	Libia	120	Trypolis		06.00	20.00	
Litwa	Republika Litewska	121	Wilno	1	06.00	20.00	
Luksemburg	Wielkie Księstwo Luksemburga	122	Luksemburg	0	07.00	21.00	
Łotwa	Republika Łotewska	123	Ryga	1	06.00	20.00	
Macedonia	Republika Macedonii	124	Skopje	0	07.00	21.00	
Malezja	Malezja	125	Kuala Lumpur	6	01.00	15.00	
Maroko	Królestwo Marokańskie	126	Rabat	-1	08.00	22.00	
Maroko	Królestwo Marokańskie	127	Agadir	-1	08.00	22.00	
Meksyk	Meksykańskie Stany Zjednoczone	128	Meksyk	-7	14.00	04.00	tak

Mołdowa	Republika Mołdowy	129	Kiszyniów	1	06.00	20.00	
Niderlandy	Królestwo Niderlandów	130	Haga	0	07.00	21.00	
Niderlandy	Królestwo Niderlandów	131	Haga	0	07.00	21.00	
Niderlandy	Królestwo Niderlandów	132	Amsterdam	0	07.00	21.00	
Niderlandy	Królestwo Niderlandów	133	Brunssum	0	07.00	21.00	
Niemcy	Republika Federalna Niemiec	134	Berlin	0	07.00	21.00	
Niemcy	Republika Federalna Niemiec	135	Berlin	0	07.00	21.00	
Niemcy	Republika Federalna Niemiec	136	Hamburg	0	07.00	21.00	
Niemcy	Republika Federalna Niemiec	137	Hamburg	0	07.00	21.00	
Niemcy	Republika Federalna Niemiec	138	Brema	0	07.00	21.00	
Niemcy	Republika Federalna Niemiec	139	Kolonia	0	07.00	21.00	
Niemcy	Republika Federalna Niemiec	140	Kolonia	0	07.00	21.00	
Niemcy	Republika Federalna Niemiec	141	Frankfurt nad Menem	0	07.00	21.00	
Niemcy	Republika Federalna Niemiec	142	Monachium	0	07.00	21.00	
Niemcy	Republika Federalna Niemiec	143	Monachium	0	07.00	21.00	
Niemcy	Republika Federalna Niemiec	144	Stuttgart	0	07.00	21.00	
Nigeria	Federalna Republika Nigerii	145	Abudża	-1	08.00	22.00	

Norwegia	Królestwo Norwegii	146	Oslo	0	07.00	21.00	
Norwegia	Królestwo Norwegii	147	Bergen	0	07.00	21.00	
Norwegia	Królestwo Norwegii	148	Stavanger	0	07.00	21.00	
Norwegia	Królestwo Norwegii	149	Trondheim	0	07.00	21.00	
Nowa Zelandia	Nowa Zelandia	150	Wellington	10	21.00	11.00	
Oman	Sułtanat Omanu	151	Maskat	2	05.00	19.00	
Pakistan	Islamska Republika Pakistanu	152	Islamabad	3	04.00	18.00	
Panama	Republika Panamy	153	Panama	-6	13.00	03.00	tak
Peru	Republika Peru	154	Lima	-7	14.00	04.00	tak
Portugalia	Republika Portugalska	155	Lizbona	-1	08.00	22.00	
RPA	Republika Południowej Afryki	156	Pretoria	0	07.00	21.00	
RPA	Republika Południowej Afryki	157	Durban	0	07.00	21.00	
RPA	Republika Południowej Afryki	158	Kapsztad	0	07.00	21.00	
Rosja	Federacja Rosyjska	159	Moskwa	2	05.00	19.00	
Rosja	Federacja Rosyjska	160	Irkuck	7	00.00	14.00	
Rosja	Federacja Rosyjska	161	Kaliningrad	1	06.00	20.00	
Rosja	Federacja Rosyjska	162	Sankt Petersburg	2	05.00	19.00	
Rumunia	Rumunia	163	Bukareszt	1	06.00	20.00	
Serbia	Republika Serbii	164	Belgrad	0	07.00	21.00	
Singapur	Republika Singapuru	165	Singapur	6	01.00	15.00	
Słowacja	Republika Słowacka	166	Bratysława	0	07.00	21.00	
Słowenia	Republika Słowenii	167	Lublana	0	07.00	21.00	

Stany Zjednoczone Ameryki	Stany Zjednoczone Ameryki	168	Waszyngton	-6	13.00	03.00	tak
Stany Zjednoczone Ameryki	Stany Zjednoczone Ameryki	169	Pompano Beach	-6	13.00	03.00	tak
Stany Zjednoczone Ameryki	Stany Zjednoczone Ameryki	170	Lawrenceville	-9	16.00	06.00	tak
Stany Zjednoczone Ameryki	Stany Zjednoczone Ameryki	171	Nowy Jork	-6	13.00	03.00	tak
Stany Zjednoczone Ameryki	Stany Zjednoczone Ameryki	172	Nowy Jork	-6	13.00	03.00	tak
Stany Zjednoczone Ameryki	Stany Zjednoczone Ameryki	173	Nowy Jork	-6	13.00	03.00	tak
Stany Zjednoczone Ameryki	Stany Zjednoczone Ameryki	174	Nowy Jork	-6	13.00	03.00	tak
Stany Zjednoczone Ameryki	Stany Zjednoczone Ameryki	175	Nowy Jork	-6	13.00	03.00	tak
Stany Zjednoczone Ameryki	Stany Zjednoczone Ameryki	176	Nowy Jork	-6	13.00	03.00	tak
Stany Zjednoczone Ameryki	Stany Zjednoczone Ameryki	177	Haller Post	-6	13.00	03.00	tak
Stany Zjednoczone Ameryki	Stany Zjednoczone Ameryki	178	Los Angeles	-9	16.00	06.00	tak
Stany Zjednoczone Ameryki	Stany Zjednoczone Ameryki	179	San Diego	-9	16.00	06.00	tak
Stany Zjednoczone Ameryki	Stany Zjednoczone Ameryki	180	San Francisco	-9	16.00	06.00	tak
Stany Zjednoczone Ameryki	Stany Zjednoczone Ameryki	181	Las Vegas	-9	16.00	06.00	tak
Stany Zjednoczone Ameryki	Stany Zjednoczone Ameryki	182	Houston	-7	14.00	04.00	tak

Stany Zjednoczone Ameryki	Stany Zjednoczone Ameryki	183	Phoenix	-9	16.00	06.00	tak
Stany Zjednoczone Ameryki	Stany Zjednoczone Ameryki	184	Seattle	-9	16.00	06.00	tak
Stany Zjednoczone Ameryki	Stany Zjednoczone Ameryki	185	Portland	-9	16.00	06.00	tak
Stany Zjednoczone Ameryki	Stany Zjednoczone Ameryki	186	Chicago	-7	14.00	04.00	tak
Stany Zjednoczone Ameryki	Stany Zjednoczone Ameryki	187	Chicago	-7	14.00	04.00	tak
Stany Zjednoczone Ameryki	Stany Zjednoczone Ameryki	188	Chicago	-7	14.00	04.00	tak
Stany Zjednoczone Ameryki	Stany Zjednoczone Ameryki	189	Chicago	-7	14.00	04.00	tak
Stany Zjednoczone Ameryki	Stany Zjednoczone Ameryki	190	Chicago	-7	14.00	04.00	tak
Stany Zjednoczone Ameryki	Stany Zjednoczone Ameryki	191	Chicago	-7	14.00	04.00	tak
Stany Zjednoczone Ameryki	Stany Zjednoczone Ameryki	192	Chicago	-7	14.00	04.00	tak
Stany Zjednoczone Ameryki	Stany Zjednoczone Ameryki	193	Chicago	-7	14.00	04.00	tak
Stany Zjednoczone Ameryki	Stany Zjednoczone Ameryki	194	Chicago	-7	14.00	04.00	tak
Syria	Syryjska Republika Arabska	195	Damaszek	1	06.00	20.00	
Szwajcaria	Konfederacja Szwajcarska	196	Berno	0	07.00	21.00	
Szwecja	Królestwo Szwecji	197	Sztokholm	0	07.00	21.00	
Szwecja	Królestwo Szwecji	198	Sztokholm	0	07.00	21.00	

Szwecja	Królestwo Szwecji	199	Malmö	0	07.00	21.00	
Szwecja	Królestwo Szwecji	200	Göteborg	0	07.00	21.00	
Tajlandia	Królestwo Tajlandii	201	Bangkok	5	02.00	16.00	
Tunezja	Republika Tunezyjska	202	Tunis	-1	08.00	22.00	
Tunezja	Republika Tunezyjska	203	Sousse	-1	08.00	22.00	
Turcja	Republika Turcji	204	Ankara	1	06.00	20.00	
Turcja	Republika Turcji	205	Stambuł	1	06.00	20.00	
Ukraina	Ukraina	206	Kijów	1	06.00	20.00	
Ukraina	Ukraina	207	Charków	1	06.00	20.00	
Ukraina	Ukraina	208	Odessa	1	06.00	20.00	
Ukraina	Ukraina	209	Lwów	1	06.00	20.00	
Ukraina	Ukraina	210	Łuck	1	06.00	20.00	
Ukraina	Ukraina	211	Sewastopol	1	06.00	20.00	
Ukraina	Ukraina	212	Winnica	1	06.00	20.00	
Uzbekistan	Republika Uzbekistanu	213	Taszkent	3	04.00	18.00	
Wenezuela	Boliwariańska Republika Wenezueli	214	Caracas	-6,5	13.30	03.30	tak
Węgry	Republika Węgierska	215	Budapeszt	0	07.00	21.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	216	Londyn	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	217	Londyn	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	218	Londyn	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	219	Londyn	-1	08.00	22.00	

Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	220	Londyn	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	221	Londyn	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	222	Londyn	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	223	London	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	224	Londyn	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	225	Londyn	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	226	Londyn	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	227	Ilford	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	228	Croydon	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	229	Southampton	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	230	Birmingham	-1	08.00	22.00	

Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	231	Birmingham	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	232	Jumaro	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	233	Bristol	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	234	Cambridge	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	235	Somerset	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	236	Hereford	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	237	Reading	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	238	Coventry	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	239	Hartfield	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	240	Jersey	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	241	Manchester	-1	08.00	22.00	

Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	242	Manchester	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	243	Manchester	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	244	Bradford	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	245	Hull	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	246	Liverpool	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	247	Nottingham	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	248	Carlisle	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	249	Cardiff	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	250	Lancaster	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	251	Leeds	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	252	Leeds	-1	08.00	22.00	

Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	253	Edynburg	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	254	Edynburg	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	255	Edynburg	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	256	Aberdeen	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	257	Glasgow	-1	08.00	22.00	
Wielka Brytania	Wielka Brytania i Irlandia Północna	258	Belfast	-1	08.00	22.00	
Wietnam	Socjalistyczna Republika Wietnamu	259	Hanoi	5	02.00	16.00	
Włochy	Republika Włoska	260	Rzym	0	07.00	21.00	
Włochy	Republika Włoska	261	Neapol	0	07.00	21.00	
Włochy	Republika Włoska	262	Mediolan	0	07.00	21.00	
Zjednoczone Emiraty Arabskie	Zjednoczone Emiraty Arabskie	263	Abu Zabi	2	05.00	19.00	

- Informowano wielokrotnie i w różnych formach o sposobie głosowania i warunkach ważności głosu, przypominając że: w wyborach do Sejmu głosuje się tylko na jedną listę kandydatów stawiając na karcie do głosowania znak „x” (dwie linie przecinające się w obrębie kratki) w kratce z lewej strony obok nazwiska jednego z kandydatów z tej listy, przez co wskazuje się jego pierwszeństwo do otrzymania mandatu. Przyczyną nieważności głosu jest oddanie głosu na więcej niż jedną listę, czyli

postawienie znaku „x” w kratkach z lewej strony obok nazwisk kandydatów umieszczonych na więcej niż jednej liście oraz nieoddanie głosu na którąkolwiek z list, czyli niepostawienie znaku „x” w żadnej kratce. W wyborach do Senatu głosować można tylko na jednego kandydata, stawiając na karcie do głosowania znak „x” w kratce z lewej strony obok nazwiska kandydata na którego wyborca głosuje. Przyczyną nieważności głosu jest oddanie głosu na więcej niż jednego kandydata oraz nieoddanie głosu na żadnego kandydata. Nieważne są karty do głosowania inne niż urzędowo ustalone lub nieopatrzone pieczęcią obwodowej komisji wyborczej.

- Państwowa Komisja Wyborcza odnosząc się do zgłaszanych pytań wyjaśniła, że po zakończeniu kampanii wyborczej, czyli na 24 godziny przed dniem wyborów i w dniu wyborów, przemieszczanie się pojazdów komunikacji, na których umieszczono wyborcze materiały agitacyjne traktowane jest jako aktywna forma agitacji i naruszenie zakazu, zawartego w art. 107 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. — Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112, z późn. zm.); dotyczy to również plakatów wyborczych umieszczonych wewnątrz pojazdów przemieszczających się w okresie tzw. „ciszy wyborczej”.

Państwowa Komisja Wyborcza wyjaśniła jednocześnie iż ponieważ powyższemu przepisowi towarzyszy w Kodeksie wyborczym przepis karny (art. 498), ocena, czy w danym przypadku doszło do naruszenia przepisów nie należy do Państwowej Komisji Wyborczej, lecz do organów ścigania.

Przypomniała również, że mężowie zaufania obecni w lokali wyborczym są zobowiązani do noszenia identyfikatorów. Mogą one zawierać wyłącznie imię (imiona), nazwisko, funkcję („mąż zaufania”) oraz nazwę komitetu wyborczego, który wyznaczył męża zaufania. Identyfikatory nie mogą zawierać żadnych elementów kampanii wyborczej. W związku z tym, niedopuszczalne jest umieszczanie na nich symbolu graficznego komitetu wyborczego lub partii, która utworzyła ten komitet. Identyfikatory dla mężów zaufania zapewniają komitety wyborcze.

- * W dniu 10 października 2011 r. Państwowa Komisja Wyborcza ustaliła i podała w Biuletynie Informacji Publicznej zbiorcze wyniki głosowania w wyborach do Sejmu

przeprowadzonych w dniu 9 października 2011 r. oraz stwierdziła, które listy kandydatów na posłów są uprawnione do uczestniczenia w podziale mandatów.

**KOMUNIKAT
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ**

z dnia 10 października 2011 r.

o zbiorczych wynikach głosowania na listy kandydatów na posłów w skali kraju

Zgodnie z art. 231 § 1 i 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112 z późn. zm. ¹⁾) Państwowa Komisja Wyborcza podaje do wiadomości, co następuje.

I.

W wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 9 października 2011 r., na wszystkie listy kandydatów na posłów oddano w skali kraju 14 369 503 głosy ważne.

II.

Na poszczególne listy kandydatów na posłów oddano w skali kraju głosów ważnych:

- 1) listy nr 1 zgłoszone przez Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość oddano 4 295 016 głosów, to jest 29,89%,
- 2) listy nr 2 zgłoszone przez Komitet Wyborczy Polska Jest Najważniejsza oddano 315 393 głosy, to jest 2,19%,
- 3) listy nr 3 zgłoszone przez Komitet Wyborczy Sojusz Lewicy Demokratycznej oddano 1 184 303 głosy, to jest 8,24%,
- 4) listy nr 4 zgłoszone przez Komitet Wyborczy Ruch Palikota oddano 1 439 490 głosów, to jest 10,02%,
- 5) listy nr 5 zgłoszone przez Komitet Wyborczy Polskie Stronnictwo Ludowe oddano 1 201 628 głosów, to jest 8,36%,
- 6) listy nr 6 zgłoszone przez Komitet Wyborczy Polska Partia Pracy - Sierpień 80 oddano 79 147 głosów, to jest 0,55%,
- 7) listy nr 7 zgłoszone przez Komitet Wyborczy Platforma Obywatelska RP oddano 5 629 773 głosy, to jest 39,18%,
- 8) listy nr 8 zgłoszone przez Komitet Wyborczy Nasz Dom Polska-Samoobrona Andrzeja Leppera

oddano 9 733 głosy, to jest 0,07%,

9) listy nr 9 zgłoszone przez Komitet Wyborczy Nowa Prawica - Janusza Korwin-Mikke

oddano 151 837 głosów, to jest 1,06%,

10) listy nr 10 zgłoszone przez Komitet Wyborczy Prawica

oddano 35 169 głosów, to jest 0,24%,

11) lista nr 11 zgłoszona przez Komitet Wyborczy Wyborców Mniejszość Niemiecka w okręgu nr 21 oddano 28 014 głosów, to jest 0,19%.

III.

Następujące listy kandydatów na posłów spełniają warunki do uczestniczenia w podziale mandatów w okręgach wyborczych:

1) listy zgłoszone przez komitety wyborcze partii, które otrzymały co najmniej 5% ważnie oddanych głosów w skali kraju (art. 196 § 1 Kodeksu wyborczego)

- listy nr 1 zgłoszone przez Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość,
- listy nr 3 zgłoszone przez Komitet Wyborczy Sojusz Lewicy Demokratycznej,
- listy nr 4 zgłoszone przez Komitet Wyborczy Ruch Palikota,
- listy nr 5 zgłoszone przez Komitet Wyborczy Polskie Stronnictwo Ludowe,
- listy nr 7 zgłoszone przez Komitet Wyborczy Platforma Obywatelska RP;

2) lista nr 11 zgłoszona w okręgu wyborczym nr 21 przez Komitet Wyborczy Wyborców Mniejszość Niemiecka, utworzony przez wyborców zrzeszonych w zarejestrowanej organizacji mniejszości narodowej (art. 196 § 1 i art. 197 § 1 Kodeksu wyborczego).

* W dniu 11 października 2011 r. Państwowa Komisja Wyborcza ustaliła i podała do publicznej wiadomości obwieszczenia:

- o wynikach wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej oraz
- o wynikach wyborów do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 9 października 2011 r. Obwieszczenia zostały ogłoszone w Dzienniku Ustaw Nr 218, poz. 1294 i 1295 z dnia 12 października 2011 r.

Obszerne wyciągi z obwieszczeń będą przedstawione w numerze specjalnym Przeglądu wyborczego.

- Państwowa Komisja Wyborcza zgodnie z art. 239 i art. 277 Kodeksu wyborczego uroczyście wręczyła zaświadczenia o wyborze: w dniu 7 listopada 2011 r. nowo wybranym posłom i w dniu 8 listopada 2011 r. nowo wybranym senatorom.
- * Na podstawie art. 240 i art. 278 Kodeksu wyborczego, Państwowa Komisja Wyborcza sporządziła i przesłała Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałkowi Sejmu i Senatowi oraz Sądowi Najwyższemu sprawozdanie z wyborów do Sejmu i do Senatu przeprowadzonych w dniu 9 października 2011 r.

SPRAWOZDANIE
Z WYBORÓW DO SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
I DO SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
przeprowadzonych w dniu 9 października 2011 r.

I. Zarządzenie i przygotowanie wyborów.

1. Wybory zarządził Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej postanowieniem z dnia 4 sierpnia 2011 r., wyznaczył ich datę na dzień 9 października 2011 r. i określił terminy wykonania poszczególnych czynności wyborczych (kalendarz wyborczy). Postanowienie Prezydenta zostało ogłoszone w Dzienniku Ustaw Nr 162, poz. 978 z dnia 5 sierpnia 2011 r. Państwowa Komisja Wyborcza podała w dniu 8 sierpnia 2011 r. do wiadomości wyborców w każdym okręgu wyborczym obwieszczenia o okręgu wyborczym do Sejmu i okręgu wyborczym do Senatu, zawierające informacje o granicach każdego okręgu i liczbie wybieranych w nim posłów i senatorów.
2. Wybory zostały przygotowane i przeprowadzone na podstawie ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112, Nr 94, poz. 550, Nr 102, poz. 588, Nr 134, poz. 777, Nr 147, poz. 881 i Nr 149, poz. 889) – dalej Kodeks wyborczy, która zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Przepisy wprowadzające Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 113), weszła w życie w dniu 1 sierpnia 2011 r. Przepisy Kodeksu wyborczego w szczególności przewidziane w tym akcie nowe regulacje i instytucje prawne, wymagały odpowiednio wczesnego ich poznania przez organy i służby wykonujące zadania

wyborcze. Państwowa Komisja Wyborcza podjęła działania w tym zakresie niezwłocznie po uchwaleniu Kodeksu wyborczego. Tekst ustawy został zamieszczony na stronie internetowej Komisji www.pkw.gov.pl, w maju 2011 r. odbyła się robocza konferencja Państwowej Komisji Wyborczej z udziałem komisarzy wyborczych, dyrektorów delegatur Krajowego Biura Wyborczego oraz przedstawicieli nauki, poświęcona przygotowaniu wyborów według przepisów nowo uchwalonego Kodeksu wyborczego.

Po zarządzeniu wyborów Państwowa Komisja Wyborcza przystąpiła niezwłocznie do realizacji ustawowych zadań oraz zapewniła w różnych formach pomoc prawną i organizacyjną w zakresie wykonania czynności wyborczych organom i służbom wyborczym, komitetom wyborczym i wyborcom. W realizacji tych zadań korzystano w szerokim zakresie, obok tradycyjnych sposobów komunikacji, z sieci internetowych. W całym okresie kampanii wyborczej dostępne były dla potrzeb wyborczych strony internetowe: www.pkw.gov.pl, serwis informacyjny – info.pkw.gov.pl, wybory 2011pkw.gov.pl oraz infolinia telefoniczna.

Na stronie pkw.gov.pl zamieszczano na bieżąco obowiązujące teksty przepisów prawa wyborczego, rozporządzenia i uchwały wydane na podstawie Kodeksu wyborczego oraz informacje, wyjaśnienia i komunikaty Państwowej Komisji Wyborczej, w tym informacje o warunkach i sposobie głosowania, dane o organach wyborczych, komitetach wyborczych i kandydatach, wynikach głosowania i wynikach wyborów. Dla ułatwienia podmiotom wyborczym wykonania czynności wymaganych prawem wyborczym Państwowa Komisja Wyborcza sporządziła i udostępniła informacje dotyczące tworzenia komitetów wyborczych oraz zasad i sposobu zgłaszania list kandydatów na posłów i senatorów wraz z wzorami dokumentów wymaganych w tych sprawach. Ponadto, w celu umożliwienia dokonania zgłoszeń o utworzeniu komitetów Państwowa Komisja Wyborcza pełniła dyżur wyborczy również 20 sierpnia 2011 r. w sobotę poprzedzającą upływ terminu na dokonanie tej czynności. W dniach 23-30 sierpnia 2011 r. w związku z rejestracją list kandydatów na posłów i kandydatów na senatorów dyżury pełniły okręgowe komisje wyborcze. W

tygodniu poprzedzającym wybory tj. od 2 do 7 października 2011 r. wszystkie organy wyborcze pracowały w przedłużonym czasie.

W okresie kampanii wyborczej udzielono ponad 1000 informacji i wyjaśnień na pytania w sprawach wyborów, zgłoszone za pośrednictwem infolinii. Z serwisu informacyjnego info.pkw.gov.pl korzystało w okresie od 1 do 12 października br. 850 tys. użytkowników. W ramach upowszechniania wiedzy na temat prawa wyborczego, od dnia 22 września br. prezentowane były spoty informacyjne Państwowej Komisji Wyborczej poświęcone w szczególności możliwości głosowania przez pełnomocnika i głosowania korespondencyjnego oraz z wykorzystaniem nakładki na kartę do głosowania sporządzonej w alfabecie Braille'a. Spoty emitowano wielokrotnie w programach telewizji publicznej – TVP 1, TVP 2, TVP Info i TVP Polonia oraz we wszystkich ośrodkach regionalnych.

Państwowa Komisja Wyborcza w piśmie z dnia 17 sierpnia 2011 r. skierowanym do przewodniczących rad gmin, rad miejskich, wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, przypominała o ich zadaniach wynikających z Kodeksu wyborczego, apelując o terminowe i sprawne wykonanie czynności wyborczych powierzonych organom gmin. Dotyczyło to w szczególności: utworzenia obwodów głosowania i ustalenia siedzib lokali wyborczych, w tym lokali dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych, powołania obwodowych komisji wyborczych, rozplakatowania obwieszczeń o numerach i granicach obwodów głosowania, wyznaczenia miejsc na bezpłatne umieszczenie przez komitety wyborcze ich obwieszczeń i plakatów wyborczych, sporządzenia pełnomocnictw do głosowania dla wyborców niepełnosprawnych i powyżej 75 lat, zapewnienia warunków do głosowania korespondencyjnego oraz przy użyciu nakładek na karty do głosowania sporządzonych w alfabecie Braille'a.

3. Zgodnie z ustawowym upoważnieniem zostały wydane przez właściwych ministrów i Krajową Radę Radiofonii i Telewizji akty wykonawcze przewidziane w Kodeksie wyborczym, dotyczące: prowadzenia rejestru wyborców; sporządzenia i aktualizacji spisu wyborców; utworzenia obwodów głosowania dla obywateli polskich przebywających za granicą i na polskich statkach

morskich oraz sporządzenia spisów wyborców dla tych obwodów; zawiadamiania gmin o osobach pozbawionych prawa wybierania; doręczania i przekazywania przesyłek wyborczych w głosowaniu korespondencyjnym; lokali wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych; sprawozdań finansowych z wyborów oraz rejestru kredytów i wpłat prowadzonych przez komitety wyborcze; prowadzenia debat wyborczych w Telewizji Polskiej S.A. oraz podziału czasu przeznaczonego na rozpowszechnianie nieodpłatnie audycji wyborczych w programach ogólnokrajowych i programach regionalnych publicznych nadawców radiowych i telewizyjnych.

Państwowa Komisja Wyborcza współdziałała na bieżąco w tych sprawach, opiniowała projekty, zgłaszała uwagi i wnioski, udzielała wyjaśnień.

Wykaz rozporządzeń stanowi załącznik nr 1 do sprawozdania.

4. Państwowa Komisja Wyborcza zgodnie z ustawowym upoważnieniem: uchwaliła regulaminy okręgowych i obwodowych komisji wyborczych i wzory ich pieczęci; wysokość należności pieniężnych przysługujących członkom komisji wyborczych w związku z udziałem w pracach w komisjach wyborczych; ustaliła wzory potwierdzenia zgłoszenia listy kandydatów na posłów oraz kandydatów na senatorów, protokoły rejestracji listy kandydatów i rejestracji kandydata na senatora; wzory kart do głosowania oraz nakładek na karty do głosowania sporządzonych w alfabecie Braille'a; wzory i rozmiary kopert i pakietów stosowanych w głosowaniu korespondencyjnym oraz sposób postępowania z tymi dokumentami; warunki techniczne głosowania korespondencyjnego w obwodach głosowania za granicą; sposób drukowania i sporządzania nakładek na karty do głosowania w alfabecie Braille'a oraz tryb przekazania kart do głosowania obwodowym komisjom wyborczym; sposób sporządzania i przekazania kart do obwodów głosowania utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich; zasady i sposób wykorzystania elektronicznego systemu przesyłania i przetwarzania danych przy ustalaniu wyników głosowania i wyborów; wzory zestawień wyników głosowania w obwodzie oraz wzory protokołów głosowania i protokołów wyborów; tryb

przekazywania wyników głosowania z obwodów utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich; wzór zaświadczenia dla mężów zaufania. Komisja wydała też: wytyczne dla okręgowych komisji wyborczych dotyczące przyjmowania zgłoszeń i rejestracji list kandydatów na posłów i kandydatów na senatorów; wytyczne dla obwodowych komisji wyborczych dotyczące zadań i trybu ich pracy w przygotowaniu i przeprowadzeniu głosowania; wytyczne dla okręgowych i obwodowych wyborczych dotyczące trybu i zasad przekazywania informacji o „frekwencji” w trakcie głosowania; wytyczne dla okręgowych komisji wyborczych dotyczące zadań związanych z ustalaniem wyników głosowania i wyników wyborów.

Wykaz uchwał Państwowej Komisji Wyborczej stanowi załącznik nr 2 do sprawozdania.

Rozporządzenia i uchwały zostały ogłoszone odpowiednio w Dzienniku Ustaw i Monitorze Polskim, a na bieżąco były zamieszczane na stronie internetowej PKW.

Zgodnie z art. 199 § Kodeksu wyborczego Państwowa Komisja Wyborcza w komunikacie z dnia 8 sierpnia 2011 r. podała do publicznej wiadomości informację o liczbie wyborców ujętych w rejestrach wyborców na terenie całego kraju według stanu na dzień 30 czerwca 2011 r.; liczba ta wyniosła 30.612.295 osób.

5. Wybory przeprowadziły organy wyborcze określone w Kodeksie wyborczym: Państwowa Komisja Wyborcza, okręgowe komisje wyborcze i obwodowe komisje wyborcze. Zgodnie z art. 170 § 3 Kodeksu wyborczego Państwowa Komisja Wyborcza uchwałą z dnia 18 sierpnia 2011 r. powołała okręgowe komisje wyborcze w celu przeprowadzenia wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 9 października 2011 r. W ich skład weszli sędziowie zgłoszeni przez Ministra Sprawiedliwości, a funkcje przewodniczących objęli z urzędu komisarze wyborczy. W 6 Okręgowych Komisjach Wyborczych: w okręgu nr 12 w Chrzanowie, okręgu nr 20 w Warszawie II, okręgu nr 26 w Gdyni, okręgu nr 29 w Gliwicach, okręgu nr 30 w Rybniku i okręgu nr 32 w Sosnowcu, w których nie

było możliwości objęcia funkcji przewodniczącego przez komisarza wyborczego, przewodniczący – zgodnie z art. 170 § 4 Kodeksu wyborczego – zostali wybrani ze składów komisji. Łącznie w skład 41 okręgowych komisji wyborczych powołano 382 sędziów, w tym 3 sędziów Sądu Najwyższego, 2 sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego i 4 sędziów wojewódzkich sądów administracyjnych, 20 sędziów sądów apelacyjnych, 186 sędziów sądów okręgowych, 167 sędziów sądów rejonowych.

Obwodowe komisje wyborcze powołali wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast, a w obwodach głosowania za granicą i na polskich statkach morskich odpowiednio konsulowie i kapitanowie statków. Powołano 25 993 obwodowe komisje wyborcze, w tym 268 komisji za granicą i 3 komisje na polskich statkach morskich. W skład obwodowych komisji powołano 202 376 wyborców. W skład komisji powołano osoby zgłoszone przez pełnomocników komitetów wyborczych oraz po jednej osobie wskazanej odpowiednio przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta), konsula bądź kapitana statku. Łącznie w skład obwodowych komisji wyborczych powołano: 24 152 osoby - zgłoszone przez KW Prawo i Sprawiedliwość, 23 605 osób – przez KW Platforma Obywatelska RP, 23 455 osób – przez KW Polskie Stronnictwo Ludowe, 22 828 osób – przez KW Sojusz Lewicy Demokratycznej, 13 795 osób – przez KW Polska Jest Najważniejsza, 12 935 osób – przez KW Polska Partia Pracy Sierpień 80, 10 113 osób – przez KW Ruch Palikota, 8 771 osób – przez KW Prawica, 7 633 osoby – przez KW Nowa Prawica Janusza Korwin-Mikke, 3 771 osób – przez KWW Unia Prezydentów-Obywatele do Senatu, 674 osoby – przez KWW Rafał Dutkiewicz.

Z informacji posiadanych przez Państwową Komisję Wyborczą wynika, że przy powoływaniu komisji dochowano przewidzianej prawem procedury; uchybienia w tym zakresie były nieliczne, miały organizacyjno-techniczny charakter i były usuwane na bieżąco.

6. Utworzono na obszarze kraju, za granicą i na polskich statkach morskich 25 993 obwody głosowania: w kraju 25 722 obwody, w tym 24 269 obwodów powszechnych, 1 252 obwody w szpitalach i zakładach pomocy społecznej, 184

obwody w zakładach karnych, aresztach śledczych i oddziałach zewnętrznych tych jednostek, 17 obwodów w domach studenckich. Obwody głosowania dla obywateli polskich przebywających za granicą – w liczbie 268, oraz na polskich statkach morskich przebywających w podróży – w liczbie 3, utworzyli odpowiednio Minister Spraw Zagranicznych i Minister Infrastruktury. W każdej gminie zgodnie z ustawowymi wymogami co najmniej 1/5 lokali głosowania dostosowano do potrzeb osób niepełnosprawnych; lokali takich utworzono ogółem 7 718. Ponadto w wielu miastach i gminach organy jednostek samorządu terytorialnego zapewniły osobom niepełnosprawnym i w podeszłym wieku pomoc w dojeździe do lokali wyborczych oraz inne ułatwienia pozwalające na oddanie głosu. Do głosowania korespondencyjnego wyznaczono 2 758 obwodów głosowania (2 598 obwodów w kraju i 160 obwodów za granicą). Obwieszczenia o obwodach głosowania były rozplakatowane w terminie wymaganym kalendarzem wyborczym. W wielu gminach i miastach zapewniono informację o lokalach głosowania także w inny sposób: w lokalnych środkach przekazu, poprzez wywieszki na klatkach schodowych, ogłoszenia na tablicach informacyjnych, itp. Informacje o adresach lokali wyborczych były dostępne na stronach internetowych, udzielano ich także telefonicznie w okręgowych komisjach wyborczych i Państwowej Komisji Wyborczej.

7. W trybie ustawowo wymaganym urzędy gmin, konsulowie i kapitanowie statków sporządzili spisy wyborców. W spisach ujęto 30 762 931 wyborców: na obszarze kraju – 30 623 615 osób a za granicą i na statkach - 139 415 wyborców. Spisy zostały z nielicznymi wyjątkami sporządzone prawidłowo. W dniu głosowania do Państwowej Komisji Wyborczej i okręgowych komisji wyborczych zgłaszano w tych sprawach nieliczne tylko interwencje telefoniczne, z których część wynikała z błędnego rozumienia skutków wpisywania się – na własny wniosek – do rejestru wyborców. Sporadycznie interwencje zgłaszały również osoby zamieszkujące czasowo na obszarze gminy, które zamierzając głosować w miejscu pobytu czasowego nie złożyły wniosku o wpisanie ich do spisu bądź stałego rejestru wyborców. Państwowa Komisja Wyborcza i Krajowe Biuro Wyborcze na stronach internetowych, w wielokrotnych wyjaśnieniach w

telewizji, radiu i prasie a także w informacjach pisemnych i telefonicznych informowały o obowiązujących przepisach prawnych, o terminie składania wniosków o dopisanie do spisu w miejscu czasowego pobytu, o możliwości i terminie pobrania zaświadczenia o prawie do głosowania. Także okręgowe komisje wyborcze oraz delegatury terenowe Krajowego Biura Wyborczego i urzędy wielu gmin starały się zapewnić w różnych formach bieżącą informację w tych sprawach. Według informacji z urzędów gmin, wydano 188 549 zaświadczeń o prawie do głosowania.

II. Tworzenie komitetów wyborczych, zgłaszanie i rejestracja list kandydatów na posłów i kandydatów na senatorów.

1. Zgodnie z art. 84 § 2 Kodeksu wyborczego, prawo zgłaszania kandydatów w wyborach do Sejmu i do Senatu przysługuje komitetom wyborczym, które mogą być tworzone przez partie polityczne, koalicje partii politycznych i przez wyborców. Utworzenie komitetu wyborczego wymaga przyjęcia przez Państwową Komisję Wyborczą zawiadomienia o jego utworzeniu; zawiadomienie może być dokonane do 50 dnia przed dniem wyborów (art. 204 § 2, § 4 i § 6 i art. 205 § 1 Kodeksu wyborczego).

W wyborach w 2011 r. zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego mogły być zgłaszane do dnia 22 sierpnia 2011 r. Od dnia 9 sierpnia 2011 r. do upływu terminu zgłaszania zawiadomień dostępna była na stronie internetowej Komisji informacja w sprawie przyjmowania zawiadomień, w której omówiono szczegółowo warunki prawne i organizacyjne związane z tworzeniem komitetów oraz tryb działania Państwowej Komisji Wyborczej w tych sprawach wraz z wzorami stosownych dokumentów.

Do Państwowej Komisji Wyborczej wpłynęły zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego od 110 podmiotów. Państwowa Komisja Wyborcza przyjęła zawiadomienia o utworzeniu 103 komitetów wyborczych, a odmówiła przyjęcia 7 zawiadomień złożonych przez komitety wyborców. Utworzenie tych ostatnich – zdaniem Państwowej Komisji Wyborczej – komitetów nie zostało

poparte podpisami co najmniej 1000 obywateli mających prawo wybierania (art. 204 § 6 i 7 pkt 3 Kodeksu wyborczego).

Skargę do Sądu Najwyższego na odmowę przyjęcia zawiadomienia złożyły 3 komitety. Sąd Najwyższy uznał za zasadną skargę Komitetu Wyborczego Wyborców Obywatelskich List Nowego Ekranu, któremu Państwowa Komisja Wyborcza odmówiła przyjęcia zawiadomienia w dniu 23 sierpnia 2011 r. Sąd Najwyższy wyraził swoje stanowisko w postanowieniu z dnia 31 sierpnia 2011 r. sygn. akt III SW 10/11. Na podstawie art. 205 § 2 Kodeksu wyborczego, Państwowa Komisja Wyborcza podjęła w dniu 31 sierpnia 2011 r. uchwałę o przyjęciu zawiadomienia tego komitetu, ustalając dla niego termin zgłoszenia list kandydatów na posłów i kandydatów na senatora do dnia 7 września 2011 r. do godz. 24⁰⁰. Ten termin na zgłoszenie list i kandydatów zapewniał Komitetowi taki sam wymiar czasu na dokonanie tej czynności jaki miałyby on gdyby zawiadomienie zostało przyjęte w dniu 23 sierpnia 2011 r.

Tryb postępowania w tej sprawie zastosowany przez Państwową Komisję Wyborczą jest zgodny ze wskazaniem zawartymi w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 2004 r. sygn. akt III SW 46/04. W rezultacie, do udziału w wyborach zarządzonych na dzień 9 października 2011 r. uprawnione były 104 komitety wyborcze: 19 komitetów wyborczych partii politycznych i 85 komitetów wyborczych wyborców, w tym 2 komitety mniejszości narodowych. Kandydatów wyłącznie do Sejmu zamierzał zgłaszać jeden komitet wyborczy, kandydatów do Sejmu i Senatu – 18 komitetów, kandydatów tylko do Senatu – 85 komitetów wyborczych. Komunikat w sprawie przyjęcia zawiadomień został w dniu 2 września 2011 r. zamieszczony na stronie internetowej PKW.

2. Do dnia 30 sierpnia 2011 r. do godz. 24⁰⁰ pełnomocnicy komitetów wyborczych mogli zgłaszać do rejestracji okręgowym komisjom wyborczym listy kandydatów na posłów i kandydatów na senatorów.

Okręgowe komisje wyborcze zarejestrowały 338 list kandydatów na posłów, a odmówiły rejestracji 33 list ponieważ nie spełniały wymogów ustawowo przewidzianych, w szczególności zgłoszenie listy nie zostało poparte podpisami

co najmniej 5000 wyborców z danego okręgu wyborczego, albo dołączonym – zamiast wykazu podpisów – zaświadczeniem Państwowej Komisji Wyborczej uprawniającym do zgłoszenia listy bez poparcia podpisami wyborców (art. 210 Kodeksu wyborczego).

Zgodnie z powołanym przepisem, lista kandydatów na posłów zgłoszona do rejestracji powinna, oprócz spełnienia przewidzianych wymogów formalnych, zostać poparta podpisami co najmniej 5000 wyborców stale zamieszkałych w danym okręgu wyborczym. Zgodnie z art. 209 § 2 Kodeksu wyborczego, prawidłowe poparcie listy kandydatów następuje poprzez złożenie podpisu obok czytelnie wpisanego nazwiska i imienia, adresu zamieszkania i numeru ewidencyjnego PESEL wyborcy. Jeżeli komitet wyborczy zarejestruje listy co najmniej w połowie okręgów wyborczych, jest uprawniony do zgłoszenia dalszych list na podstawie zaświadczenia Państwowej Komisji Wyborczej, które Komisja wydaje na wniosek zainteresowanego komitetu wyborczego złożony do 40 dnia przed dniem wyborów, tj. w wyborach zarządzonych na dzień 9 października 2011 r. - do dnia 30 sierpnia. Państwowa Komisja Wyborcza zgodnie ze złożonymi wnioskami wydała takie zaświadczenia 5 Komitetom Wyborczym: Polska Jest Najważniejsza, Polska Partia Pracy-Sierpień 80, Polskie Stronnictwo Ludowe, Ruch Palikota, Sojusz Lewicy Demokratycznej. Zaświadczenia nie uzyskał Komitet Wyborczy Nowa Prawica - Janusza Korwin-Mikke, ponieważ wniosek komitetu o wydanie zaświadczenia wpłynął do Państwowej Komisji Wyborczej w dniu 1 września 2011 r. czyli po terminie wynikającym z ustawy. W dniu 30 sierpnia 2011 r. Komitet Wyborczy Nowej Prawicy nie miał zarejestrowanych list co najmniej w połowie okręgów wyborczych, nie był więc uprawniony do otrzymania zaświadczenia. Do Państwowej Komisji Wyborczej wpłynęło 10 odwołań na odmowę rejestracji list kandydatów na posłów przez okręgowe komisje wyborcze – 7 odwołań Komitetu Wyborczego Nowa Prawica-Janusza Korwin-Mikke i po jednym odwołaniu – Komitetu Wyborczego Polska Partia Pracy-Sierpień 80 i Komitetu Wyborczego Prawica oraz Komitetu Wyborczego Wyborców „Ojcowizna”. Państwowa Komisja Wyborcza uznała zasadność 2 odwołań: Komitetu

Wyborczego Polska Partia Pracy- Sierpień 80 od uchwały Okręgowej Komisji Wyborczej w Katowicach i Komitetu Wyborczego Prawica od uchwały Okręgowej Komisji Wyborczej w Warszawie II.

Państwowa Komisja Wyborcza pozostałe odwołania oddaliła.

Zdaniem Państwowej Komisji Wyborczej osobnego omówienia wymaga sprawa protestu Komitetu Wyborczego Nowa Prawica-Janusza Korwin-Mikke złożonego w dniu 14 września 2011 r. do Sądu Najwyższego.

W proteście Komitet zarzucił, że Państwowa Komisja Wyborcza, na podstawie art. 210 § 2 Kodeksu wyborczego, nieprawidłowo przyjmuje, iż uprawnionym do zgłoszenia list kandydatów bez poparcia podpisami wyborców jest tylko taki komitet, który listy kandydatów z wykazami poparcia co najmniej w połowie okręgów wyborczych zarejestrował w terminie do 40 dnia przed dniem wyborów; zarzucił też, że przy rozpatrywaniu odwołań od uchwał okręgowych komisji wyborczych odmawiających rejestracji list kandydatów na posłów z powodu „niewyraźnego podpisu” lub „niewyraźnego adresu” na wykazach poparcia Państwowa Komisja Wyborcza nie respektuje wskazówek Sądu Najwyższego zawartych w postanowieniu z dnia 31 sierpnia 2011 r. sygn. akt III SW 10/11.

Odpowiadając na wezwanie Sądu Najwyższego (sygn. akt III SW 12/11) Państwowa Komisja Wyborcza w piśmie procesowym, opublikowanym też w Internecie, wyraziła pogląd, że protest wyborczy Komitetu Wyborczego Nowa Prawica- Janusza Korwin-Mikke jest niedopuszczalny i powinien być pozostawiony bez dalszego biegu, odnośnie zaś do zarzutów, że są one bezpodstawne.

W części dotyczącej niedopuszczalności protestu wyborczego Państwowa Komisja Wyborcza powołała się na przepisy art. 82 § 1 i art. 241 Kodeksu wyborczego, zgodnie z którymi przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony protest z powodu: 1) dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów lub 2) naruszenia

przepisów Kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów zaś protest przeciwko ważności wyborów do Sejmu wnosi się na piśmie do Sądu Najwyższego w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia wyników wyborów przez Państwową Komisję Wyborczą w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Wobec tego, że protest wyborczy Komitetu Wyborczego Nowa Prawica-Janusza Korwin-Mikke nie spełniał podstawowego warunku określonego w art. 241 § 1 Kodeksu wyborczego, tzn. został złożony w czasie gdy wyborów do Sejmu jeszcze w 2011 r. nie przeprowadzono uzasadniony był wniosek Państwowej Komisji Wyborczej o pozostawienie protestu zgodnie z art. 243 § 1 Kodeksu wyborczego bez dalszego biegu.

Postanowieniem z dnia 20 września 2011 r. w sprawie oznaczonej sygn. akt III SW 12/11 Sąd Najwyższy pozostawił protest Komitetu Wyborczego Nowa Prawica-Janusza Korwin-Mikke bez dalszego biegu.

Odnosnie do zarzutów przedstawionych w proteście Państwowa Komisja Wyborcza wyraziła swoje stanowisko mając na względzie nagłośnienie tych zarzutów oraz stosunkowo duże zainteresowanie wyrażane w tym zakresie w opinii publicznej.

Państwowa Komisja Wyborcza wskazała, że termin zgłoszenia list kandydatów do okręgowych komisji wyborczych upłynął w dniu 30 sierpnia 2011 r. o godz. 24.⁰⁰ oraz, że w tym terminie Komitet Wyborczy Nowa Prawica-Janusza Korwin-Mikke posiadał zarejestrowane listy kandydatów jedynie w 19 spośród 41 okręgów wyborczych. Wprawdzie Komitet zgłosił do rejestracji ponadto listy kandydatów z wykazami poparcia wyborców w Okręgowej Komisji Wyborczej w Radomiu (w dniu 30 sierpnia 2011 r. o godz. 23.³⁰), w Warszawie I (w dniu 30 sierpnia 2011 r. o godz. 23.⁴⁵), w Gdyni (w dniu 30 sierpnia 2011 r. o godz. 23.⁵⁵), w Pile (w dniu 30 sierpnia 2011 r. o godz. 23.⁵⁰) ale w tych Okręgowych Komisjach Wyborczych odmówiono Komitetowi rejestracji list kandydatów. Komitet zgłosił także do rejestracji listy kandydatów z wykazami poparcia w Okręgowej Komisji Wyborczej w Rybniku i w Okręgowej Komisji Wyborczej w Warszawie II, jednakże obydwa te zgłoszenia wykazywały wady; po ich

usunięciu przez Komitet listy kandydatów w tych Okręgowych Komisjach Wyborczych zostały zarejestrowane odpowiednio w dniach 1 września 2011 r. i 5 września 2011 r.

Po przedstawieniu szczegółowo ww. okoliczności, w wyniku których stwierdzono, że Komitet Wyborczy Nowa Prawica-Janusza Korwin-Mikke w dniu 30 sierpnia 2011 r. nie posiadał co najmniej w połowie okręgów wyborczych zarejestrowanych list kandydatów z wykazami poparcia, Państwowa Komisja Wyborcza powołała się na art. 210 § 2 Kodeksu wyborczego, zgodnie z którym uprawnionym do zgłoszenia dalszych list bez poparcia zgłoszenia podpisami wyborców jest komitet wyborczy, który zarejestrował listy kandydatów co najmniej w połowie okręgów wyborczych.

Państwowa Komisja Wyborcza wyjaśniła jednocześnie, że skoro zgodnie z art. 210 § 3 Kodeksu wyborczego wniosek o wydanie przez Państwową Komisję Wyborczą zaświadczenia musi być złożony do 40 dnia przed dniem wyborów to najpóźniej w terminie do 40 dnia przed dniem wyborów komitet zainteresowany zaświadczeniem, o którym mowa, musi wykazać się zarejestrowaniem co najmniej w połowie okręgów wyborczych list kandydatów z wykazami poparcia. Państwowa Komisja Wyborcza wskazała, że przedstawiona interpretacja przepisów art. 210 § 2 Kodeksu wyborczego, a także art. 211 § 1 i art. 216 Kodeksu wyborczego jest zgodna z wykładnią obowiązujących poprzednio przepisów art. 142 i 148 – Ordynacji wyborczej do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zawierających co do zasady analogiczne uregulowania jak w wymienionych przepisach Kodeksu wyborczego, dokonaną przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 16 września 2005 r. sygn. akt III SW 120/05 w sprawie protestu wyborczego przeciwko ważności wyborów do Sejmu i do Senatu w 2005 r.

W związku z twierdzeniem Komitetu Wyborczego Nowa Prawica-Janusza Korwin-Mikke, że wniosek o wydanie zaświadczenia złożył we właściwym terminie, ponieważ w dniu 30 sierpnia 2011 r. nadał wniosek na pocztę, Państwowa Komisja Wyborcza stwierdziła, że zgodnie z art. 210 § 3 Kodeksu

wyborczego wniosek powinien w dniu 30 sierpnia 2011 r. trafić do Państwowej Komisji Wyborczej i nadanie go na poczcie tego wymogu nie spełniło.

Wprawdzie Kodeks wyborczy nie wskazuje tego wyraźnie, ale oczywiste jest, że skoro zaświadczenie wydaje Państwowa Komisja Wyborcza, to o jego wydanie należy wnioskować do Państwowej Komisji Wyborczej, przy czym określenie „złożony” wyraża zrealizowaną wobec Państwowej Komisji Wyborczej czynność techniczną. Zdaniem Państwowej Komisji Wyborczej, już samo niezachowanie terminu z art. 210 § 3 Kodeksu wyborczego stanowiło okoliczność przesądzającą o niemożliwości wydania Komitetowi Wyborczemu Nowa Prawica-Janusza Korwin-Mikke wnioskowanego zaświadczenia zważywszy, że według art. 9 § 1 Kodeksu wyborczego przez zachowanie terminu do wniesienia skargi, odwołania lub innego dokumentu do sądu, organu wyborczego, urzędu gminy, konsula albo kapitana statku, należy rozumieć dzień złożenia skargi, odwołania lub innego dokumentu w sądzie, organowi wyborczemu, w urzędzie gminy, w konsulacie lub kapitanowi statku.

Odnosząc się do zarzutu nierespektowania wskazówek Sądu Najwyższego w postanowieniu z dnia 31 sierpnia 2011 r. sygn. akt III SW 10/11 Państwowa Komisja Wyborcza wyjaśniła, że wymienione orzeczenie Sądu Najwyższego zostało wydane w sprawie dotyczącej odmowy przyjęcia zawiadomienia o utworzeniu Komitetu Wyborczego Wyborców Obywatelskich List Wyborczych Nowego Ekranu, a wyrażony w nim pogląd o braku podstaw do wymagania czytelnych podpisów w wykazach poparcia dotyczył przepisów art. 204 §7 pkt 3 Kodeksu wyborczego.

Postanowienie to nie dotyczyło kwestii prawidłowości wpisania danych do wykazu poparcia listy kandydatów na posłów, a więc przepisów art. 209 § 2 Kodeksu wyborczego w związku z art. 216 §1 Kodeksu wyborczego. Wobec tego, zawarte w nim wytyczne co do metody sprawdzania prawidłowości wpisywania danych osobowych do wykazu poparcia dla utworzenia komitetu wyborczego wyborców nie znajdują zastosowania przy weryfikacji wpisów w wykazach poparcia list kandydatów na posłów.

Państwowa Komisja Wyborcza wskazała też, że art. 209 § 2 Kodeksu wyborczego – odmiennie niż art. 204 § 7 pkt 3 Kodeksu wyborczego – zawiera wyraźny wymóg wpisania w sposób czytelny nazwiska, imienia i adresu zamieszkania wyborcy.

W wyborach do Senatu okręgowe komisje wyborcze zarejestrowały 503 kandydatów na senatorów. Odmówiono rejestracji 33 kandydatów, przede wszystkim z powodu niepoparcia zgłoszenia podpisami co najmniej 2000 wyborców z danego okręgu wyborczego. Na odmowę rejestracji wniesiono do Państwowej Komisji Wyborczej 6 odwołań od uchwał Okręgowych Komisji Wyborczych: w Warszawie I – trzy odwołania oraz w Sosnowcu, Radomiu i Warszawie II – po jednym odwołaniu. Państwowa Komisja Wyborcza uznała zasadność odwołania Komitetu Wyborczego Wyborców Jerzego Krzekotowskiego od uchwały Okręgowej Komisji Wyborczej w Warszawie I, a pozostałe odwołania oddaliła, ponieważ – po sprawdzeniu wykazu podpisów - stwierdziła, że zgłoszenia kandydatów nie zostały poparte wymaganą liczbą 2000 podpisów wyborców z tych okręgów.

3. Obwieszczenia o zarejestrowanych listach kandydatów zawierające informacje o ich numerach, nazwach i skrótach nazw komitetów wyborczych oraz dane o kandydatach umieszczonych na listach i obwieszczenia o kandydatach na senatorów zostały podane do wiadomości wyborców przez rozplakatowanie. W okresie od zarejestrowania do dnia głosowania okręgowe komisje wyborcze skreśliły z list 51 kandydatów na posłów oraz unieważniły rejestrację 3 kandydatów na senatorów – z powodu wycofania przez tych kandydatów zgody na kandydowanie. Obwieszczenia o skreślonych kandydatach zostały podane do publicznej wiadomości.

W rezultacie w wyborach do Sejmu przeprowadzonych w dniu 9 października 2011 r. wyborcy głosowali na 338 list okręgowych obejmujących 7 035 kandydatów zgłoszonych przez 11 komitetów wyborczych. W wyborach do Senatu głosowano na 500 kandydatów zgłoszonych przez 88 komitetów wyborczych.

4. Po zakończeniu procedury rejestracji list kandydatów Państwowa Komisja Wyborcza, zgodnie z zasadami określonymi w art. 219 § 1 Kodeksu wyborczego, przyznała w dniu 9 września 2011 r. jednolite numery listom kandydatów na posłów tych komitetów wyborczych, których listy zostały zarejestrowane w więcej niż jednym okręgu wyborczym. Były to numery:

Nr 1 – dla list Komitetu Wyborczego Prawo i Sprawiedliwość

Nr 2 – dla list Komitetu Wyborczego Polska Jest Najważniejsza

Nr 3 – dla list Komitetu Wyborczego Sojusz Lewicy Demokratycznej

Nr 4 – dla list Komitetu Wyborczego Ruch Palikota

Nr 5 – dla list Komitetu Wyborczego Polskie Stronnictwo Ludowe

Nr 6 – dla list Komitetu Wyborczego Polska Partia Pracy-Sierpień 80

Nr 7 – dla list Komitetu Wyborczego Platforma Obywatelska

Nr 8 – dla list Komitetu Wyborczego Nasz Dom Polska-Samoobrona Andrzeja Leppera

Nr 9 – dla list Komitetu Wyborczego Nowa Prawica-Janusza Korwin-Mikke

Nr 10 – dla list Komitetu Wyborczego Prawica.

Numer 11 otrzymała od Okręgowej Komisji Wyborczej lista Komitetu Wyborczego Wyborców „Mniejszość Niemiecka” zarejestrowana w okręgu Nr 21 w Opolu. W tym samym dniu komunikat Państwowej Komisji Wyborczej o jednolitych numerach list kandydatów na posłów, został podany na konferencji prasowej oraz zamieszczony w Internecie.

5. Komitety wyborcze, które zarejestrowały listy kandydatów na posłów co najmniej w 21 okręgach wyborczych, tj. komitety wyborcze oznaczone w pkt 4 numerami od 1 do 7, oraz oznaczony numerem 9 Komitet Wyborczy Nowa Prawica-Janusza Korwin-Mikke, zgodnie z art. 252 Kodeksu wyborczego, miały prawo do nieodpłatnego rozpowszechniania audycji wyborczych w programach publicznych nadawców radiowych i telewizyjnych na takich samych zasadach.

III. Kampania wyborcza.

1. Państwowa Komisja Wyborcza jeszcze przed zarządzeniem wyborów zajęła stanowisko w sprawie inicjatyw i działań mających cechy kampanii wyborczej

prowadzonych przez partie polityczne pod hasłem kampanii informacyjnej. Państwowa Komisja Wyborcza przypomniała, iż zgodnie z przepisami Kodeksu wyborczego partia polityczna od dnia zarządzenia wyborów do dnia przyjęcia zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego może prowadzić działania wyłącznie związane z agitacją na rzecz upowszechniania jej celów programowych, a działania te muszą być finansowane ze środków bieżących partii. Prowadzenie kampanii i agitacji wyborczej przed zarządzeniem wyborów i przed przyjęciem zawiadomienia o utworzeniu komitetu wyborczego jest niezgodne z przepisami prawa wyborczego. Państwowa Komisja Wyborcza przypomniała także, że w okresie bezpośrednio poprzedzającym kampanię wyborczą działania partii politycznych i innych podmiotów promujące idee, poglądy czy programy oraz osoby wizerunkowo kojarzące się z danym podmiotem są postrzegane jako działania podejmowane nieprzypadkowo właśnie w tym czasie i mają na celu zachęcenie wyborców do głosowania w określony sposób w zbliżających się wyborach do Sejmu i do Senatu, a więc jako prowadzenie kampanii wyborczej przed jej formalnym rozpoczęciem. Po zarządzeniu wyborów Państwowa Komisja Wyborcza prowadziła systematycznie działania na rzecz prawidłowego stosowania przepisów prawa wyborczego. Ważnym środkiem przekazywania tych informacji były strony internetowe, na których dostępne były teksty wszystkich obowiązujących aktów prawnych oraz wytycznych, informacji, wyjaśnień i komunikatów Państwowej Komisji Wyborczej. Niezależnie od tej formy, na bieżąco udzielano na piśmie i telefonicznie odpowiedzi i wyjaśnień na wnoszone do Komisji pytania i wątpliwości. Zgłaszano je przez cały okres trwania kampanii wyborczej i dotyczyły one szerokiej problematyki wyborczej. W sprawach najczęściej podnoszonych i budzących wątpliwości Państwowa Komisja Wyborcza wydawała i zamieszczała w Internecie informacje zawierające szczegółowe wyjaśnienia przepisów prawnych i procedur wyborczych. Wyjaśnienia wydano w sprawach:

- zgłaszania list kandydatów na posłów i kandydatów na senatorów, zbierania podpisów wyborców popierających zgłoszenia;

- prowadzenia przez komitety wyborcze gospodarki finansowej, w tym: warunków pozyskiwania oraz wydatkowania środków finansowych; limitów wydatków komitetów wyborczych; prowadzenia i finansowania przez komitety wyborcze stron internetowych;
- praw wyborczych i warunków udziału obywateli polskich w głosowaniu na obszarze kraju, za granicą i na polskich statkach morskich, szczegółowych warunków i procedur dotyczących głosowania w szpitalach, zakładach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych, trybu dopisywania się wyborców na własny wniosek do rejestru wyborców i spisu wyborców, głosowania korespondencyjnego przez wyborców niepełnosprawnych, głosowania przez pełnomocnika i sporządzenia aktów pełnomocnictwa, głosowania na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania oraz uzyskiwania zaświadczeń, a także uprawnień mężów zaufania.

Wyjaśnienia i informacje dotyczące wpisywania wyborców do rejestru i spisu oraz sposobu głosowania, w tym głosowania i uprawnień wyborców niepełnosprawnych były przypomniane wielokrotnie w prasie, telewizji, radiu i na portalach internetowych; informowały o tym również okręgowe komisje wyborcze w środkach komunikacji lokalnej i w sposób zwyczajowo przyjęty. Mimo wcześniejszych wyjaśnień dotyczących zasad prowadzenia kampanii wyborczej, miały miejsce i zachowania i wypowiedzi niektórych uczestników kampanii wyborczej o treściach i charakterze agresywnej agitacji. W związku z tym, w rozpowszechnionym publicznie oświadczeniu z dnia 29 sierpnia 2011 r. Państwowa Komisja Wyborcza zwróciła się do wszystkich osób, komitetów wyborczych oraz innych podmiotów uczestniczących w procesie wyborczym z apelem o umiar w prowadzonych działaniach agitacyjnych. Komisja podkreśliła, „że nawet najbardziej krytyczne opinie i oceny, przedstawione w tzw. kampanii negatywnej, powinny być wyrażane bez naruszania granic kultury politycznej, a tym bardziej przepisów prawa. Ostre i pryncypialne spory programowe nie mogą wiązać się z naruszeniem dóbr osobistych, w tym godności poddawanych krytyce przeciwników politycznych. Uczestnicy dyskursu publicznego korzystając w kampanii wyborczej z wolności słowa, powinni pamiętać także o

odpowiedzialności za słowo”. Przypomniła również, że zgodnie z art. 109 § 3 Kodeksu wyborczego, materiały wyborcze podlegają ochronie prawnej.

IV.Przebieg głosowania oraz ustalenie wyników głosowania w obwodach.

1. Lokale wyborcze zostały przygotowane zgodnie z ustawowymi wymogami. Większość lokali znajdowała się w stałych miejscach, tych samych co w poprzednich wyborach do Sejmu i Senatu oraz wyborach Prezydenta RP i wyborach samorządowych przeprowadzonych w 2010 r. Były one na ogół odpowiednio wyposażone i oznakowane. Wywieszane w nich były obwieszczenia o obwodach głosowania, o listach kandydatów na posłów i kandydatach na senatora, informacje o sposobie głosowania i warunkach ważności głosu oddanego na karcie do głosowania oraz o głosowaniu, gdy na karcie było nazwisko skreślonego kandydata. We wszystkich lokalach znajdowały się pomieszczenia za osłoną bądź parawany i osłony mające zapewnić tajność głosowania. Stosownie do wymogu Kodeksu wyborczego 1/5 lokali w każdej gminie została dostosowana do potrzeb wyborców niepełnosprawnych – w kraju było 7718 takich lokali wyborczych. Obwodowe komisje wyborcze we wszystkich lokalach przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych posiadały nakładki na karty do głosowania sporządzone w alfabecie Braille'a; na żądanie wyborców niewidzących możliwe było również głosowanie przy pomocy nakładki w pozostałych obwodach. W wielu gminach zapewniono ponadto inne formy pomocy dla wyborców niepełnosprawnych, zwłaszcza środki transportu i podjazdy dla wózków inwalidzkich. Głosowanie rozpoczęło w dniu 9 października 2011 r. o godz. 7⁰⁰, ale przygotowania do otwarcia lokali wyborczych rozpoczęły się na ogół przed godziną 6⁰⁰. Komisje policzyły i ostemplowały karty do głosowania, sprawdziły i opieczętowały urnę wyborczą, rozłożyły spisy wyborców. Przypadki nienależytego przygotowania lokali wyborczych były nieliczne. Uwagi wyborców dotyczyły zwłaszcza zbyt małych powierzchni lokali wyborczych, co utrudniało należyte rozmieszczenie urządzeń (urn, parawanów, stołów dla komisji, miejsc dla mężów zaufania) a także braku odpowiedniego wystroju lokalu. Zgłaszano też pojedyncze uwagi, że

przy urnie wyborczej nie było przedstawiciela obwodowej komisji, nie oznaczono miejsc dla mężów zaufania, sygnalizowano brak tradycyjnej informacji o lokalach głosowania umieszczonej na klatkach schodowych w budynkach mieszkalnych. Były też zastrzeżenia co do liczby pomieszczeń za osłoną (kabin), a także do stosowania parawanów umieszczonych na stołach, przy których wyborcy mogli oddać głos. W przeddzień głosowania i w dniu głosowania okręgowe komisje wyborcze pełniły dyżury w celu udzielania pomocy i informacji obwodowym komisjom wyborczym i wyborcom. Dyżury pełniono także w urzędach gmin, przede wszystkim w działach ewidencji ludności, w większych jednostkach terytorialnych (zwłaszcza w dużych miastach), pełniły dyżury inne służby. Dyżury pełniła również Państwowa Komisja Wyborcza oraz Krajowe Biuro Wyborcze.

W dniu głosowania miały miejsce dwa nadzwyczajne zdarzenia. W Gorzowie Wlkp. o godz. 3⁰⁰ na ul. Gwiazdzistej przed lokalem wyborczym nr 13 Policja znalazła na chodniku pakunek, a na drzwiach tego lokalu informację - że w pakunku znajduje się bomba oraz dodatkową informację – że jeżeli wybory się odbędą, to o godz. 15⁰⁰ na terenie kraju zostaną zdetonowane ładunki wybuchowe. Lokal zabezpieczono, podjęto decyzję o ewakuacji mieszkańców budynku znajdującego się w pobliżu lokalu wyborczego. Podobna sytuacja miała miejsce w Lublinie. O godz. 9⁴⁵ Policja otrzymała informację od Straży Miejskiej o leżącym przed lokalami wyborczymi nr 157 i 158 przy ul. Pogodnej 19 podejrzanym pakunku. Teren został zabezpieczony. W obu tych sprawach podjęto niezwłocznie czynności dochodzeniowe. Zagrożenia eksplozji ładunków nie zostały potwierdzone, dalsze postępowanie w celu wykrycia sprawców prowadzą właściwe organy. Z tych przyczyn głosowanie w wyborach w dniu 9 października 2011 r. w lokalu wyborczym nr 13 w Gorzowie Wlkp. rozpoczęło się o godz. 9³⁰, a w lokalach nr 157 i 158 w Lublinie zostało wznowione o godz. 12³⁰, jednakże komisje obwodowe uznały, iż nie ma konieczności przedłużenia godzin otwarcia lokalu wyborczego.

Nie było sygnałów o istotnych naruszeniach zakazu prowadzenia agitacji wyborczej. Incydenty w tym zakresie miały wymiar lokalny i polegały

najczęściej na naklejaniu bądź wzajemnym zaklejaniu plakatów wyborczych, obwoźnym agitowaniu za głosowaniem na danego kandydata, (w formie oplakowanego autobusu lub samochodu będącego w ruchu), rozrzucaniu ulotek, próbach emitowania reklamy wyborczej w telewizji kablowej i przez Internet, agitowaniu przez nadawanie sms-ów, itp. Takie sytuacje miały miejsce w większości dużych miast np. w Gorzowie Wlkp. w pobliżu lokali wyborczych nr 50, 51 i 54 na budynku Szkoły Podstawowej nr 20 rozwieszono były dwa wielkie plakaty z odręcznymi napisami: „9 października wrzucić Platformę do śmietnika” oraz „Wolność słowa dla kibola, AntyPo”. W Wieruszowie, w okręgu wyborczym nr 11, Policja otrzymała informację, że na stronie internetowej gazety „Ilustrowany Tygodnik Powiatowy” jest czynna ankieta: „Którego z mieszkańców powiatu wieruszowskiego popierasz w wyborach do Sejmu”, z nazwiskami kandydatów na posłów oraz polami na oddanie głosu i liczbą głosów oddanych na dane nazwisko. Policję w Rzeszowie poinformowano 8 października br. że na stronie internetowej „Wirtualnej Polski” znajduje się spot z obraźliwymi zdjęciami i komentarzami pod adresem zwolenników PiS. O niszczeniu bądź naklejaniu plakatów wyborczych, rozrzucaniu ulotek, telefonach i sms-ach informowano Policję, a także organy wyborcze. Działania interwencyjne we wszystkich tego rodzaju przypadkach podejmowała Policja i służby porządkowe, interweniowały także w zakresie swojej właściwości – obwodowe komisje wyborcze oraz urzędy gminne i miejskie.

Informacje o naruszeniu „ciszy wyborczej” przekazywane były również z zagranicy, m.in. z Nowego Jorku, Londynu, Berlina.

Niektóre obwodowe komisje wyborcze nie ostemplowały wszystkich kart do głosowania przed jego rozpoczęciem; miały miejsce zdarzenia o charakterze porządkowym, związane z otwarciem lokalu wyborczego, niedyspozycją członka komisji, przejściową awarią. Zdarzenia te utrudniały przejściowo głosowanie jednak nie powodowały większych zakłóceń i nie miały wpływu na ogólny jego przebieg. Stwierdzono pojedyncze przypadki kart do głosowania wadliwie wydrukowanych, np. na terenie miasta Szczecina. Okręgowa Komisja Wyborcza niezwłocznie po rozpoczęciu głosowania zwróciła uwagę komisjom obwodowym

na konieczność dokładnego sprawdzania kart wydawanych wyborcom. W gminie Nowogródek Pomorski, w okręgu nr 41, dwie obwodowe komisje po przeliczeniu kart do głosowania w godzinach wieczornych w dniu 7 października 2011 r. zdecydowały, z uwagi na brak warunków bezpiecznego przechowywania kart w lokalach komisji, o zdeponowaniu ich do dnia głosowania w mieszkaniach przewodniczących komisji. Wskutek interwencji Okręgowej Komisji Wyborczej materiały wyborcze z tych obwodów zostały zabezpieczone i przechowane w Urzędzie Gminy. W Białymstoku i w gminie Knyszyn w okręgu wyborczym nr 24 wykryto w wyniku kontroli i wycofano przed dniem głosowania 11 nieprawidłowo wydrukowanych kart do głosowania. W obwodowej komisji wyborczej nr 45 w Tychach w okręgu nr 13, w godzinach przedpołudniowych jedna spośród ok. 40 osób, które razem weszły do lokalu wyborczego, zerwała pieczęć z urny wyborczej i podniosła jej wieko mówiąc: „zobaczcie, można urnę otworzyć”. O incydencie powiadomiono Policję. Obwodowa Komisja urnę opieczetowała ponownie i dalej głosowanie przebiegało bez zakłóceń. Z protokołu głosowania sporządzonego w tym obwodzie wynika, że komisja otrzymała po 1750 kart do głosowania w wyborach do Sejmu i wyborach do Senatu. Liczba wyborców, którym wydano karty w wyborach do Sejmu wynosi 1010, w wyborach do Senatu 1009. Liczby te są równe liczbie kart wyjętych z urny. Zatem otwarcie urny w czasie głosowania nie miało wpływu na wynik głosowania. W tym samym okręgu wyborczym, obwodowa komisja nr 25 w Mysłowicach wraz z otwarciem lokalu wyborczego ustawiła w lokalu dwie urny wyborcze. Po interwencji pełnomocnika Okręgowej Komisji Wyborczej jedna z tych urn została usunięta.

Przed wyborami i w dniu wyborów miały miejsce pojedyncze przypadki dokonania zmian w składach obwodowych komisji, w celu zapewnienia należytego przeprowadzenia głosowania. Między innymi w Paryżu odwołano ze składu obwodowych komisji nr 55 i 57 przewodniczących tych komisji, ponieważ nie zwołali oni posiedzeń komisji w regulaminowym terminie i nie gwarantowali sprawnej ich pracy.

Już po zakończeniu głosowania odwołany został przewodniczący obwodowej komisji nr 15 w Skarżysku Kamiennej w okręgu nr 33, który podczas liczenia głosów dostawił znak „X” na 5 kartach do głosowania do Sejmu. Ponadto, odwołano 2 przewodniczących z powodu nietrzeźwości. Sprawy te zostały zgłoszone właściwym organom.

2. W dniu głosowania tak do obwodowych, jak i okręgowych komisji wyborczych wpłynęło niewiele skarg, pytań i uwag wyborców. W pojedynczych przypadkach wyborcy zgłaszali interwencje w sprawie nieumieszczenia ich w spisie wyborców. Dotyczyły one przeważnie osób zamieszkujących czasowo na danym terenie, które zgodnie z przepisami dopisuje się do spisu wyborców na ich wnioski, złożony najpóźniej w 10 dniu przed głosowaniem. Stosunkowo niewiele było interwencji dotyczących nieumieszczenia w spisach wyborców osób przebywających w szpitalach oraz przybyłych do szpitali bądź wypisywanych ze szpitali bezpośrednio przed dniem głosowania. Jeżeli były one zasadne i wynikały z niedopełnienia przez administrację szpitali obowiązku sporządzenia i aktualizacji spisu wyborców, okręgowe komisje wyborcze we współdziałaniu z komisjami obwodowymi i działami ewidencji ludności w gminach podejmowały działania w celu umożliwienia tym wyborcom udziału w głosowaniu. Zdarzały się jednostkowe interwencje wyborców niedopuszczonych przez komisję do udziału w głosowaniu w związku z podpisem złożonym przez innego wyborcę w nieprzeznaczonej dla niego rubryce spisu wyborców. W takiej sytuacji obwodowe komisje wyborcze starały się w miarę możliwości wyjaśnić i sprostować zaistniałą pomyłkę.
3. Przy czynnościach głosowania i ustalania wyników głosowania w obwodach mogli być obecni mężowie zaufania komitetów wyborczych. Według informacji przekazanych do Państwowej Komisji Wyborczej przez okręgowe komisje wyborcze byli oni obecni w około 30% obwodach głosowania, częściej w miastach, rzadziej w obwodach na wsi. Z dokumentacji wyborczej wynika, że mężowie zaufania zgłosili uwagi i zarzuty do 208 protokołów obwodowych komisji wyborczych. Dotyczyły one zróżnicowanej problematyki, także pozawyborczej. Np. w obwodzie nr 83 w Krakowie mąż zaufania zgłosił zarzut,

że w lokalu wyborczym nie ma „upominków o wydźwięku patriotycznym dla dzieci”. Znaczna część uwag miała charakter organizacyjno-porządkowy, często w ocenie komisji niezasadnych. Do wniesionych zarzutów i uwag odniosły się komisje obwodowe i właściwe okręgowe komisje wyborcze. Uwagi zgłaszano również na bieżąco w toku pracy komisji i jeżeli były one zasadne komisje uwzględniały je w toku dalszych prac. Np. Obwodowa Komisja Wyborcza nr 150 w Łodzi oraz Okręgowa Komisja Wyborcza w Łodzi uznały zasadność zarzutu dotyczącego obliczania przez komisję obwodową wyników głosowania na tym samym stole, na którym znajdowały się niewykorzystane karty do głosowania. Uznając słuszność zarzutu komisja obwodowa w obecności męża zaufania, ponownie przeliczyła niewykorzystane karty do głosowania, ich liczba się potwierdziła, tym samym uchybienie komisji nie miało wpływu na prawidłowość ustalenia wyników głosowania w obwodzie. Protokoły głosowania z obwodowych komisji wyborczych nr 1, 2, 3, 4 i 5 w gminie Brzeźno w okręgu nr 11 zostały dostarczone do Okręgowej Komisji Wyborczej w niezaklejonych i nieopieczutowanych kopertach. Komisja Okręgowa uznała zasadność zarzutu, stwierdzając jednocześnie po ustaleniu zgodności dostarczonych protokołów papierowych z protokołami przekazanymi w systemie informatycznym, że uchybienia te nie miały wpływu na wynik głosowania w obwodach ani w okręgu wyborczym. W Obwodowej Komisji Wyborczej nr 113 w Częstochowie, w okręgu wyborczym nr 69 do Senatu, mąż zaufania zarzucił Komisji, że przy ustalaniu wyników głosowania karty do głosowania liczyli poszczególni członkowie komisji przy odrębnych stolikach. Komisja obwodowa zaprzeczyła temu zarzutowi. W obwodzie głosowania nr 17 w Poznaniu, w okręgu wyborczym nr 39 mąż zaufania zgłosił zarzut, że komisja nie przeliczyła i nie zabezpieczyła wyjętych kart z urny oraz pozostałych kart niewykorzystanych. Obwodowa komisja a także Okręgowa Komisja Wyborcza zaprzeczyły temu zarzutowi. W obwodach głosowania za granicą – nr 55 Paryż I, nr 57 Paryż III, nr 187 i 193 Chicago, mężowie zaufania zgłosili uwagi dotyczące organizacji pracy komisji, zwłaszcza w związku z tworzącymi się przed lokalami

głosowania kolejkami wyborców chcących głosować, w tym zbyt małej liczby kabin i członków komisji, brakami w wyposażeniu lokali.

W przeważającej liczbie obwodów głosowania komisje obwodowe prawidłowo ustaliły wyniki głosowania i prawidłowo sporządziły protokoły głosowania. W nielicznych protokołach wystąpiły nieprawidłowości wynikające z niedostatecznej staranności komisji obwodowych i polegały na niezachowaniu wymogów formalnych; np. niezłożenia podpisów przez niektórych członków komisji obecnych przy sporządzaniu protokołu oraz nieopatrzaniu go pieczęcią komisji. Zdarzały się też uchybienia wynikające z niezrozumienia treści protokołu, np. mylenie otrzymanych kart do głosowania z liczbą osób uprawnionych do głosowania. Wadliwie sporządzone protokoły były przez obwodowe komisje wyborcze – na podstawie decyzji okręgowych komisji wyborczych - poprawiane, uzupełniane bądź ponownie sporządzane. Ustalone przez komisje wyniki głosowania niezwłocznie podawano do publicznej wiadomości przez ich wywieszenie w siedzibach komisji, w miejscach dostępnych dla wyborców. Odnotowano sporadyczne sygnały o wywieszeniu informacji w mało dostępnym miejscu oraz o niekompletności informacji. W miarę możliwości w takich wypadkach były one uzupełniane bądź wywieszane ponownie. Dla zapewnienia kontroli poprawności arytmetycznej wyników głosowania ustalanych przez obwodowe komisje wyborcze i poprawnego sporządzenia protokołów głosowania, okręgowe komisje wyborcze na podstawie art. 173 Kodeksu wyborczego powołały w gminach i miastach swoich pełnomocników. Tryb ich powołania i zadania zostały określone uchwałą Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 27 czerwca 2011 r. w sprawie warunków i sposobu wykorzystania techniki elektronicznej oraz trybu przekazywania danych za pośrednictwem sieci elektronicznego przekazywania danych w wyborach do Sejmu RP i do Senatu RP (M. P. Nr 63, poz. 601). Pełnomocnicy dokonali sprawdzenia zgodności arytmetycznej wyników głosowania przy użyciu oprogramowania dostarczonego przez Krajowe Biuro Wyborcze, określonego w powołanej wyżej uchwale PKW, na podstawie przekazanych im przez obwodową komisję zestawień, zawierających dane liczbowe z protokołów głosowania w

obwodzie. Protokoły głosowania w obwodach przewodniczący obwodowych komisji lub ich zastępcy przekazywali w zapieczętowanych kopertach okręgowym komisjom wyborczym. W większości miast oraz w gminach odległych od siedziby okręgowej komisji w celu usprawnienia przekazywania protokołów, utworzono dla ich odbioru punkty rejonowe. Zgodnie z wytycznymi Państwowej Komisji Wyborczej punkty rejonowe mieściły się w urzędach miast i gmin (urzędach dzielnic), a w szczególnych wypadkach – w innych budynkach organów administracji samorządowej, w których osoby upoważnione przez okręgowe komisje wyborcze dokonywały odbioru protokołów. Zadaniem tych osób było jedynie dostarczenie (w zamkniętej i opieczętowanej kopercie) protokołu do okręgowej komisji wyborczej. Przy czynnościach tych mogli być obecni mężowie zaufania, w praktyce nieczęsto jednak korzystali oni z tego uprawnienia.

Państwowa Komisja Wyborcza zgodnie z przyjętymi zasadami przekazywania w dniu głosowania przez obwodowe i okręgowe komisje wyborcze danych o frekwencji wyborczej, określonymi w uchwale z dnia 8 sierpnia 2011 r. (M. P. Nr 75, poz. 743), podała do publicznej wiadomości na konferencjach prasowych w „Studiu Wyborczym” i w Internecie informacje o frekwencji: o godz. 10³⁰ według danych przekazanych na godz. 9⁰⁰; o godz. 15³⁰ według danych na godz. 14⁰⁰ i o godz. 19³⁰ według danych z godz. 18⁰⁰. Frekwencja wyniosła: na godz. 9⁰⁰ – 2,79%, na godz. 14⁰⁰ – 23,03%, na godz. 18⁰⁰ – 39,65%.

IV. Ustalenie wyników głosowania i wyborów w okręgach wyborczych

1. Okręgowe komisje wyborcze na podstawie protokołów głosowania w obwodach w wyborach do Sejmu ustaliły protokolarnie wyniki głosowania w okręgu wyborczym. Dane z protokołów zostały niezwłocznie przekazane Państwowej Komisji Wyborczej, która na ich podstawie, zgodnie z art. 231 § 1 Kodeksu wyborczego, ustaliła wstępnie liczbę głosów ważnych oraz głosów ważne oddanych na listy kandydatów poszczególnych komitetów wyborczych w skali kraju i określiła które listy są uprawnione do uczestniczenia w podziale mandatów w okręgach wyborczych. Okręgowe Komisje Wyborcze przekazały

następnie do Państwowej Komisji Wyborczej za pośrednictwem sieci elektronicznego przesyłania danych dokument elektroniczny zawierający obraz protokołu wyników głosowania w okręgu wyborczym podpisany przez członków komisji obecnych przy jego sporządzeniu oraz plik tekstowy zawierający dane z protokołu. Na jej podstawie Państwowa Komisja Wyborcza, zgodnie z art. 231 § 2 Kodeksu wyborczego, ustaliła zbiorcze wyniki głosowania na listy komitetów w skali kraju i stwierdziła, które listy spełniają warunki uprawniające do uczestniczenia w podziale mandatów w okręgach wyborczych. Informację o tym Państwowa Komisja Wyborcza niezwłocznie przekazała okręgowym komisjom wyborczym; na jej podstawie okręgowe komisje wyborcze zgodnie z art. 232 Kodeksu wyborczego, dokonały podziału mandatów pomiędzy uprawnione listy i sporządziły protokoły z wyborów posłów w okręgach wyborczych. Informacja Państwowej Komisji Wyborczej o listach uprawnionych do uczestniczenia w podziale mandatów oraz protokolarne ustalenie uprawnionych list były niezwłocznie podane do publicznej wiadomości i udostępnione w Internecie pod adresem: wybory2011.pkw.gov.pl.

Okręgowe komisje wyborcze, po otrzymaniu ze wszystkich obwodów protokołów głosowania w obwodzie na kandydatów na senatora, sporządziły protokoły wyników głosowania i wyników wyborów senatorów w okręgach wyborczych. Informacje o wynikach głosowania i wynikach wyborów do Sejmu i do Senatu zostały podane do publicznej wiadomości. Przy czynnościach ustalania i przekazywania danych i protokołów wyników głosowania i wyborów posłów i senatorów, w większości okręgowych komisji wyborczych byli obecni pełnomocnicy komitetów wyborczych lub upoważnione przez nich osoby (najczęściej Komitetów Wyborczych Prawo i Sprawiedliwość, Platforma Obywatelska, Polskie Stronnictwo Ludowe), którzy nie wnieśli uwag i zarzutów do protokołów.

2. Przy wykorzystaniu techniki elektronicznej dokonano:

- ustalenia i sprawdzenia wyników głosowania w okręgach wyborczych i w skali kraju,

- ustalenia, które komitety wyborcze spełniają warunek uprawniający do uczestniczenia w podziale mandatów,
- podziału mandatów pomiędzy listy uprawnionych komitetów wyborczych, ustalenia liczby mandatów przypadających komitetom wyborczym oraz nazwisk kandydatów otrzymujących mandaty.

Zasady zastosowania techniki elektronicznej określała uchwała Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 27 czerwca 2011 r. w sprawie warunków i sposobu wykorzystania techniki elektronicznej oraz trybu przekazywania danych za pośrednictwem sieci elektronicznego przekazywania danych w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 21 października 2007 r. (M.P. Nr 63, poz. 601).

Na podstawie informacji otrzymanych drogą elektroniczną Państwowa Komisja Wyborcza podała na konferencjach prasowych w dniu 10 października 2011 r. informację o częściowych nieoficjalnych wynikach wyborów na podstawie danych z 14,93%, 35,18%, 63,74%, 93,05% i 99,48% obwodów głosowania odpowiednio o godz. 2³⁰, 3⁴², 5²³, 8¹⁷ i 13⁰².

Wyniki głosowania i wyborów do Sejmu i do Senatu zostały umieszczone na stronie internetowej wybory2011.pkw.gov.pl.

3. Okręgowe komisje wyborcze dostarczyły Państwowej Komisji Wyborczej w zaklejonych i opieczętowanych kopertach:

- protokoły wyników głosowania w okręgu wyborczym,
- protokoły z wyborów posłów w okręgu wyborczym wraz z zestawieniami wyników głosowania i podziału mandatów pomiędzy listy kandydatów na posłów,
- protokoły wyników głosowania i wyników wyborów senatów w okręgu wyborczym, z każdego okręgu wyborczego na obszarze właściwości komisji,
- nośniki informatyczne z danymi zarejestrowanymi w okręgu wyborczym.

Na podstawie otrzymanych protokołów Państwowa Komisja Wyborcza, po stwierdzeniu prawidłowości wyników głosowania i wyborów w okręgach wyborczych ustalonych przez okręgowe komisje wyborcze, sporządziła w dniu 11 października 2011 r.:

- obwieszczenie o wynikach wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 9 października 2011 r. oraz
- obwieszczenie o wynikach wyborów do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 9 października 2011 r.

Niezwłocznie po przyjęciu obwieszczeń Komisja podała o godz. 14⁰⁰ zbiorcze wyniki głosowania i wyborów do publicznej wiadomości na konferencji prasowej oraz przekazała obwieszczenia do ogłoszenia w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. Zostały one ogłoszone w Dzienniku Ustaw z dnia 12 października 2011 r. Nr 218, poz. 1294 i 1295.

Przy czynności ustalenia przez Państwową Komisję Wyborczą, które komitety wyborcze spełniły warunek uprawniający do uczestniczenia w podziale mandatów był obecny pełnomocnik Komitetu Wyborczego Wyborców Andrzeja Celińskiego. Przy ustaleniu wyników wyborów do Sejmu i do Senatu pełnomocnicy komitetów wyborczych nie byli obecni mimo przekazania im informacji o miejscu i czasie tej czynności.

4. Wybory do Sejmu i do Senatu w dniu 9 października 2011 r., obserwowali zaproszeni przez Ministra Spraw Zagranicznych przedstawiciele organów wyborczych i instytucji państwowych Egiptu, Libii i Tunezji. Spotkali się oni dwukrotnie z Państwową Komisją Wyborczą, uzyskali informację o rozwiązaniach polskiego prawa wyborczego, w tym dotyczących organizacji wyborów, i funkcjonowania informatyki wyborczej. Obserwowali przebieg głosowania w kilku obwodach głosowania w Warszawie, Płocku i Radomiu. Odbyli spotkania z przewodniczącymi i członkami Okręgowych Komisji Wyborczych w tych okręgach.
5. W ramach współpracy i wymiany doświadczeń Państwowa Komisja Wyborcza zaprosiła na wybory przedstawicieli centralnych organów wyborczych Chorwacji, Gruzji, Litwy, Łotwy, Ukrainy i Węgier. Byli oni w wybranych obwodach w okręgu Nr 6 w Lublinie i Nr 35 w Olsztynie oraz spotkali się z członkami Okręgowych Komisji Wyborczych i z Państwową Komisją Wyborczą. Korzystali również z informacji za pośrednictwem „Studia Wyborczego”.

6. Przepisy Kodeksu wyborczego i przygotowania do wyborów do Sejmu i do Senatu były analizowane i obserwowane przez przedstawicieli i ekspertów OBWE/ODIHR. Odbyły się dwa spotkania delegacji ODIHR z Państwową Komisją Wyborczą. Delegaci odbyli wizyty robocze w Państwowej Komisji Wyborczej i Krajowym Biurze Wyborczym oraz w Okręgowych Komisjach Wyborczych i delegaturach Krajowego Biura Wyborczego w Warszawie, Gdańsku, Katowicach, Lublinie, Łodzi i Wrocławiu. Przedmiotem ich zainteresowania były między innymi rozwiązania prawne i praktyka działania w zakresie tworzenia komitetów wyborczych, powoływania komisji wyborczych, postępowania ze skargami i protestami wyborczymi; funkcjonowania nowych instytucji wyborczych - głosowania przez pełnomocnika i głosowania korespondencyjnego, zasady i praktyka prowadzenia kampanii wyborczej, w tym w mediach. Spotkania dotyczyły też spraw finansowania kampanii wyborczej, badania sprawozdań i dokumentacji sprawozdawczej, subwencjonowania partii politycznych, występowania w praktyce naruszeń zasad finansowania partii i kampanii wyborczych.

Na podstawie posiadanych dokumentów i informacji o przebiegu głosowania i wyborów Państwowa Komisja Wyborcza nie stwierdziła naruszeń prawa wyborczego, które – w jej ocenie – mogłyby mieć wpływ na wyniki głosowania i wyniki wyborów.

- * W miesiącach wrzesień-listopad 2011 r. w 42 gminach odbyły się wybory uzupełniające do rad gmin, w 4 gminach ponowne, w jednej gminie przedterminowe wybory wójta (gmina Rajcza, woj. śląskie). Ponadto, w 48 gminach zostały zarządzone kolejne wybory – w terminach do dnia 22 stycznia 2012 r.
- * Państwowa Komisja Wyborcza udzieliła wyjaśnień na pytania dotyczące stosowania przepisów ustaw wyborczych i ustawy o referendum lokalnym:
 - w związku z wątpliwościami dotyczącymi stosowania przepisów ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. z 2010 r. Nr 176, poz. 1190, z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. — Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112, z późn. zm.) do zmian w składach rad i stwierdzania wygaśnięcia mandatów wójtów, burmistrzów i

prezydentów miast w kadencji 2010-2014, wyjaśniła, iż stosownie do art. 16 ustawy — Przepisy wprowadzające ustawę — Kodeks wyborczy, w omawianych sprawach do końca kadencji rad i wójtów (burmistrzów i prezydentów miast) wybranych w wyborach przeprowadzonych w dniach 21 listopada i 5 grudnia 2010 r. mają zastosowanie właściwe przepisy ustawy — Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, i one wraz z art. 16 ustawy — Przepisy wprowadzające ustawę — Kodeks wyborczy, powinny być powoływane w stosownych uchwałach rad.

Wejście w życie z dniem 27 października ustawy z dnia 31 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 217, poz. 1281) nie wpływa zdaniem Państwowej Komisji Wyborczej na ocenę stosowania przepisów Ordynacji wyborczej w tych sprawach, ponieważ ustawa ta nie wprowadza nowych przepisów intertemporalnych kolidujących z art. 16 ustawy - Przepisy wprowadzające ustawę - Kodeks wyborczy. Ponadto, art. 5 ustawy z dnia 31 sierpnia 2011 r. stanowi, że przepisy ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.), ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590, z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592, z późn. zm.), w brzmieniu ustalonym tą ustawą, mają zastosowanie do kadencji organów stanowiących samorządu terytorialnego i kadencji wójtów, następujących po kadencji, w trakcie której ta ustawa weszła w życie. Łącznie z art. 16 ustawy — Przepisy wprowadzające ustawę — Kodeks wyborczy wskazuje to na zasadność stosowania w omawianych sprawach w trakcie obecnej kadencji organów jednostek samorządu terytorialnego przepisów Ordynacji wyborczej do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw.

- w sprawie przeprowadzenia referendów lokalnych przeprowadzania referendów lokalnych w sprawie odwołania organów jednostek samorządu terytorialnego w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. — Kodeks wyborczy (Dz. U. Nr 21, poz. 112, z późn. zm.), wyjaśniła, co następuje.

Zgodnie z art. 1 ust. 2 ustawy o referendum lokalnym (Dz. U. Nr 88, poz. 985, z późn. zm.) w zakresie nieuregulowanym w tej ustawie stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu wyborczego.

W związku z powyższym w referendum w sprawie odwołania organów jednostek samorządu terytorialnego:

- 1) przeprowadza się głosowanie przez pełnomocnika. Do głosowania przez pełnomocnika mają również odpowiednie zastosowanie przepisy rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 1 września 2010 r. w sprawie sporządzenia aktu pełnomocnictwa do głosowania w wyborach do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw oraz w wyborach wójtów, burmistrzów i prezydentów miast (Dz. U. Nr 170, poz. 1146), w tym również odpowiednio zmodyfikowane wzory określone w tym rozporządzeniu. Po zakończeniu bieżącej kadencji będą miały zastosowanie przepisy rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 28 lipca 2011 r. w sprawie sporządzenia aktu pełnomocnictwa do głosowania w wyborach: do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej, do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego oraz wójtów, burmistrzów i prezydentów miast (Dz. U. Nr 157, poz. 936) wraz z odpowiednio zmodyfikowanymi wzorami określonymi w załącznikach nr 4, 8, 12 i 16;
- 2) przeprowadza się głosowanie korespondencyjne przez osoby niepełnosprawne; do głosowania korespondencyjnego mają odpowiednie zastosowanie przepisy rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 20 września 2011 r. w sprawie trybu doręczania i przekazywania przesyłek w głosowaniu korespondencyjnym wyborców niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 197, poz. 1171) oraz uchwały Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 1 sierpnia 2011 r. w sprawie określenia wzoru i rozmiaru koperty na pakiet wyborczy, koperty zwrotnej, koperty na kartę do głosowania, oświadczenia o osobistym i tajnym oddaniu głosu oraz instrukcji głosowania, stosowanych w głosowaniu korespondencyjnym w obwodach głosowania utworzonych w kraju (M. P. Nr 75, poz. 741), w tym również odpowiednio zmodyfikowane wzory ustalone w załącznikach do tej uchwały;

- 3) stosuje się przepisy dotyczące głosowania przy pomocy nakładki na kartę do głosowania sporządzonej w alfabecie Braile'a;
- 4) osoba niepełnosprawna uprawniona do udziału w referendum ma prawo do uzyskiwania informacji w trybie art. 37a Kodeksu wyborczego, a w szczególności o:
 - a) właściwym dla siebie obwodzie głosowania;
 - b) lokalach obwodowych komisji do spraw referendum dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych, znajdujących się najbliżej jej miejsca zamieszkania;
 - c) warunkach dopisania osoby niepełnosprawnej do spisu osób uprawnionych do udziału w referendum w obwodzie głosowania, w którym znajduje się lokal dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych;
 - d) terminie referendum oraz godzinach głosowania;
 - e) przedmiocie i pytaniu (pytaniach) w referendum;
 - f) warunkach oraz formach głosowania;
- 5) komisarz wyborczy, stosując odpowiednio art. 37b § 2 Kodeksu wyborczego, przygotowuje informacje o uprawnieniach przysługujących osobom niepełnosprawnym uprawnionym do udziału w referendum i zamieszcza je na swojej stronie internetowej. Nadto komisarz wyborczy sporządza w alfabecie Braille'a materiał informacyjny o uprawnieniach przysługujących osobom niepełnosprawnym uprawnionym do udziału w referendum i przekazuje go zainteresowanym na żądanie. Informacje te sporządza się na wzór informacji Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 9 sierpnia 2011 r. o uprawnieniach wyborców niepełnosprawnych w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 9 października 2011 r. (ZPOW-503-53/11), w szczególności podając terminy wynikające z kalendarza czynności w danym referendum;
- 6) stosuje się odpowiednio przepisy art. 37 c Kodeksu wyborczego.

Głosowanie w referendum lokalnym, do czasu ustalenia przez radę danej gminy nowego podziału na obwody głosowania, przeprowadza się w obwodach głosowania utworzonych na podstawie przepisów – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw. Zgodnie zaś z art. 61b Kodeksu wyborczego wójt wyznacza co najmniej jedną obwodową komisję do spraw referendum na terenie gminy dla celów głosowania korespondencyjnego. W referendum lokalnym nie tworzy

się natomiast obwodów głosowania w domach studenckich i zespołach domów studenckich, nie stosuje się także przepisów dotyczących głosowania na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania. Nie ma również zastosowania art. 13a § 4 Kodeksu wyborczego dotyczący propozycji zmian siedzib komisji obwodowych, gdyż termin ustalony w tym przepisie upływa przed zarządzeniem referendum przez komisarza wyborczego. Państwowa Komisja Wyborcza jednocześnie wyjaśnia, że w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 20 lipca 2011 r. sygn. akt K 9/11 głosowanie w referendum lokalnym przeprowadza się w ciągu jednego dnia. W przypadku wątpliwości związanych z przeprowadzeniem głosowania w obwodach, obwodowe komisje ds. referendum powinny kierować się odpowiednio wytycznymi Państwowej Komisji Wyborczej dla obwodowych komisji wyborczych, dotyczącymi zadań i trybu przygotowania oraz przeprowadzenia głosowania w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zarządzonych na dzień 9 października 2011 r. (M. P. Nr 80, poz. 806). Komisarze wyborczy, w związku z art. 167 § 1 pkt 7 Kodeksu wyborczego, mogą sporządzić stosowny wyciąg z tych wytycznych, ewentualnie dostosowując poszczególne regulacje do specyfiki danego referendum. Ponadto należy pamiętać o wskazaniu obwodowym komisjom ds. referendum na konieczność sporządzenia odpowiednio zmodyfikowanego zestawienia, o którym mowa w pkt 35 powołanych wytycznych. W referendum lokalnym nie zbiera się i nie podaje do wiadomości publicznej w trakcie głosowania informacji o liczbie osób uprawnionych do głosowania i liczbie osób, którym wydano karty do głosowania. Państwowa Komisja Wyborcza wyjaśnia także, że komisarz wyborczy w postanowieniu o zarządzeniu referendum obowiązany jest ustalić nie tylko treść karty do głosowania, ale również nakładki na kartę do głosowania sporządzonej w alfabecie Braille'a. Ustalając treść karty i nakładki komisarz wyborczy powinien szczegółowo określić parametry techniczne poszczególnych elementów karty i nakładki, analogicznie jak uczyniła to Państwowa Komisja Wyborcza w uchwale z dnia 17 sierpnia 2011 r. w sprawie kart do głosowania oraz nakładek na karty do głosowania sporządzonych w alfabecie Braille'a, w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej dla obwodów głosowania utworzonych w kraju (M. P. Nr 80, poz. 805). Umożliwi to sporządzenie kart i nakładek w taki sposób, aby

osoba niepełnosprawna mogła bez trudności oddać ważny głos. W przypadku zarządzenia referendum gminnego w sprawie odwołania obu organów gminy, sporządza się dwie karty do głosowania, niezależnie od treści wniosku inicjatora – odrębną dla odwołania wójta (burmistrza, prezydenta miasta) i odrębną dla odwołania rady. W referendum lokalnym może być stosowane wspomaganie informatyczne zarówno obwodowych i terytorialnych komisji do spraw referendum, jak i komisarzy wyborczych. Do wspomagania informatycznego organów do spraw referendum stosuje się odpowiednio przepisy uchwały Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 27 września 2010 r. w sprawie określenia warunków i sposobu wykorzystania techniki elektronicznej w wyborach do rad gmin, rad powiatów, sejmików województw, Rady m. st. Warszawy i rad dzielnic m. st. Warszawy oraz wójtów, burmistrzów i prezydentów miast (M. P. Nr 73, poz. 927).

WSPÓLDZIAŁANIE I WYMIANA DOŚWIADCZEŃ

- * W dniu 27 września 2011 r. przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej sędzia S. Jaworski, członkowie Komisji sędziowie St. Kosmal i St. Zabłocki oraz sekretarz PKW K. Czaplicki odbyli spotkanie z przedstawicielami misji ODIH/OBWE poświęcone problematyce przygotowań do wyborów do Sejmu i do Senatu zarządzonych na dzień 9 października 2011 r. Przedstawiciele misji odbyli też wizytę w Okręgowej Komisji Wyborczej w Warszawie.
- W dniach 29 września i 7 października 2011 r. delegacja misji OBWE odbyła spotkania w Krajowym Biurze Wyborczym poświęcone rozwiązaniom prawnym oraz praktyce finansowania kampanii wyborczych. Omówiono problematykę źródeł finansowania kampanii wyborczych, sposób oceny sprawozdań finansowych partii i komitetów wyborczych, w tym zakres sprawowania kontroli przychodów i wydatków na cele wyborcze.
- * W dniu 28 września 2011 r. na prośbę biura OBWE w Warszawie przewodniczący i sekretarz Państwowej Komisji Wyborczej spotkali się z przewodniczącym Centralnej Komisji do spraw Wyborów i Referendów Tadżykistanu.

- * W dniu 30 września 2011 r. członkowie Państwowej Komisji Wyborczej sędziowie M. Grzelka i St. Zabłocki, sekretarz Komisji K. Czaplicki i dyrektor Zespołu Prawnego i Organizacji Wyborów B. Tokaj spotkali się z przewodniczącym Centralnej Komisji Wyborczej Federacji Rosyjskiej W. Czurowem. Wymieniono doświadczenia w zakresie organizacji wyborów.
- * W dniu 17 października 2011 r. przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej sędzia S. Jaworski, członek PKW sędzia A. Mączyński i sekretarz Komisji K. Czaplicki uczestniczyli w międzynarodowej konferencji naukowej w Centrum Studiów Wyborczych Uniwersytetu Łódzkiego na temat: „Sposoby zapewnienia udziału w głosowaniu obywateli przebywających za granicą”. Referaty problemowe dotyczyły teoretycznych i praktycznych dylematów wyborów za granicą, głosowania korespondencyjnego, ewentualnego wpływu głosów oddanych za granicą na wynik wyborów.
- * W dniu 8 listopada 2011 r. na prośbę Europejskiego Instytutu na rzecz Demokracji (EID) przewodniczący i sekretarz Państwowej Komisji Wyborczej spotkali się z grupą studentów z Białorusi, Rosji i Ukrainy. Gości poinformowano o zasadach polskiego prawa wyborczego, systemem organów wyborczych, organizacją wyborów, finansowaniem kampanii wyborczych.
- * W dniach 14-18 listopada 2011 r. przebywała w Państwowej Komisji Wyborczej i Krajowym Biurze Wyborczym delegacja Centralnej Komisji Wyborczej i Biura Wyborczego Gruzji. Zapoznano się z przepisami i praktycznym sposobem działania w zakresie finansowania wyborów przez komitety wyborcze i partie polityczne. W dniu 18 listopada z delegacją spotkał się sekretarz PKW K. Czaplicki.
- * W dniu 21 listopada 2011 r. sekretarz Państwowej Komisji Wyborczej K. Czaplicki wziął udział w spotkaniu Koalicji Sprawna Demokracja utworzonej z inicjatywy Rzecznika Praw Obywatelskich. Koalicja działa na rzecz tworzenia warunków do zwiększenia udziału w wyborach osób niepełnosprawnych i starszych. Spotkanie było poświęcone podsumowaniu dotychczasowych działań koalicji i planom na przyszłość. Oceniono pozytywnie inicjatywy i dokonania Państwowej Komisji Wyborczej na rzecz wprowadzania głosowania przy użyciu nakładki na kartę do głosowania sporządzoną w alfabecie Braille'a; postulowano, aby nakładki były we wszystkich lokalach wyborczych.